

En büyük 19. şirket Gram Altın

■ **İstanbul Sanayi Odası'nın**
hazırladığı Türkiye'nin 500
Büyük Sanayi Kuruluşu lis-
tesinin ilk sırasında yine
TÜPRAŞ yer aldı. Gram Altın
listeye 19. sıradan girdi. » 7'DE

500 BÜYÜK
ŞİRKETTEN
20 BİN
KİŞİYE
İSTİHDAM

SANAYİNİN DEVLERİ PANDEMİDE GÜÇLENDİ

Ekonomi yönetiminin aldığı tedbirler 'ISO 500'de de kendini gösterdi. Pandemi koşullarına rağmen 'Türkiye'nin 500 Büyük Şirketi' kârını yüzde 55, istihdamını yüzde 3 artırdı. İlk sırada ise 58.6 milyar liralık ciroyla yine TUPRAŞ yer aldı.

ISO 500'DE İLK 20

2020 2019 Şirket Üretimden
satış (milyar TL)

1	1	Tüpraş	58.6
2	2	Ford Otosan	45.2
3	4	Oyak Renault	31.2
4	3	Toyota	30.8
5	9	İsmi açıklanmadı	
6	5	Star Rafineri	24.0
7	6	Arçelik	21.8
8	7	Tofaş	20.7
9	10	Erdemir	16.9
10	8	İsdemir	16.9
11	11	Aselsan	13.2
12	16	İçdaş	12.6
13	13	Çolakoğlu	12.1
14	12	Hyundai Assan	11.8
15	14	Mercedes-Benz Türk	11.2
16	24	Tosçelik	10.2
17	20	BHS Ev Aletleri	10.1
18	*	T. Şişe Cam	10.0
19	*	Gram Altın	9.8
20	23	Vestel Beyaz Eşya	9.7

Yabancı kuruluş sayısı azalıyor

ISO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020'de 110'a indi. Bu gelişme, 2009'dan sonra ISO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi. ISO Başkanı Bahçivan, "Her geçen sene bu sayının azalması konusunu hafife almamak gerek. Yerli firmalarımızın güç kazanması çok önemli ama global ölçekteki bir dünya rekabetinde de mutlaka güçlü ortaklıklar gerekli" diye konuştu.

Listeye 75 yeni şirket girdi

'ISO 500 Büyük' listesine bu yıl 75 yeni şirket eklendi. Yeni giren şirketlerden 20'si ise ismini gizledi. Listeye 19. sıradan ilk kez giren Gram Altın dikkat çekti. Listeye bu yıl yeni giren isimler arasında Atmaca Elektronik, Elf Plastik, Sedef Gemi, Nedir Yağ, Ontex, Tarım Kredi, Tümosan, Kervan Gıda, İston, Erişler Gıda, Kale Havacılık, Işık Tarım, Dardanel, İşbir Sentetik, Türkiye Şişe Cam.

Anadolu'nun ağırlığı artıyor

ISO 500 listesi, sanayinin artık tüm Anadolu'ya yayılmaya başladığını da ortaya koydu. Listeye en fazla şirket sokan Anadolu şehri 29 şirketle Gaziantep oldu. Gaziantep'i 19 şirketle Bursa izledi. Ege Bölgesi 44 şirketle, Ankara 37, Kocaeli ise 36 şirketle yer aldı.

İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) hazırladığı 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'nın sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre 58.6 milyar liralık ciroyla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu yine TUPRAŞ oldu. Araştırma, Türk sanayinin, ekonomi yönetimi tarafından alınan önlemler sayesinde pandemiden güçlenerek çıktığını ortaya koydu.

KÂR VE İSTİHDAM ARTTI

Türkiye'nin en büyük 500 şirketi kârını pandemi yılı 2020'de yüzde 55 artırırken, tüm dünyada işsizliğin zirveye çıktığı bir ortamda Türk şirketleri istihdamını yüzde 3 artırmayı başardı. '500 Büyük Şirket' pandemi de toplamda 20 bini aşkın kişiyi işe aldı. Şirketlerin toplam kârı 142.8 milyar TL olurken faaliyet karlılığı oranı da 2.7 puan artarak yüzde 10.8'e çıktı.

TÜKETİMİN ETKİSİ BÜYÜK

Araştırma sonuçlarını açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "ISO 500 Büyük'ün 2020 sonuçları, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koyuyor" dedi. Bahçivan, geçen yıl ortaya konan düşük faizli borçlanma hamlesinin, özellikle iç piyasada önemli bir tüketim ivmesi yarattığını dile getirdi. Bunun etkilerinin de ISO 500'de kısmi olarak kendini gösterdiğine dikkati çeken Bahçivan, geçen yıla ilişkin değerlendirmesinde salgından dolayı hizmet sektöründeki tüketicimin sanayiden beslenen tüketimlere kaydığını anımsattı.

İSO 500 SONUÇLARI SALGINA RAĞMEN SANAYİNİN GÜÇLÜLÜĞÜNÜ GÖSTERDİ

Borçlar arttı ancak kâr ve cirolar zirvede

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması sonuçlarını açıkladı. Şirketlerin ihracatta ortalama yüzde 12,8 gerilemesine karşılık faaliyet kârları yüzde 55, cirolar yüzde 15,3, istihdam yüzde 2,9 ve Ar-Ge harcamaları yüzde 5 arttı. Şirketler özkaynaklarda yüzde 23,2 büyürken finansman giderleri yüzde 39,2, toplam borçluluk oranı yüzde 23, devreden KDV yükü yüzde 14,3 seviyesinde gerçekleşti. **İSO 500** listesine giren şirketler, 2020 yılında 64,1 milyar dolar ihra-

cat yaptı ve Türkiye ihracatının yüzde 37,8'ini gerçekleştirdi.

İSO 500 araştırmasında ilk 5 sırayı 58,5 milyar lira ile Tüpraş, 45,2 milyar lira ile Ford Otomotiv, 31,2 milyar lira ile Oyak - Renault ve 30,8 milyar lira ile Toyota Otomotiv paylaştı.

5'inci sıradaki şirket adının açıklanmasını istemezken 6'ncı sırada 24 milyar lira ile Star Rafineri yer aldı. **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, "Sonuçlar **sana-yiinin** ekonominin en güçlü sacayağı olduğunu gösteriyor, ancak yatırım iştahı henüz istenilen seviyede değil" dedi. **5'te**

Araştırmada dikkat çeken şirketler

KIBAR Holding, 2020 araştırmasında Assan Alüminyum (41), Posco Assan (88), Assan Hanil (274) ve Assan Gıda (490) şirketleriyle katıldı. Kibar Holding CEO'su Haluk Kayabaşı, "Üretim ve istihdamda sıkı bir şekilde büyüyorduk" dedi. Türkiye'de en ihracatında lider firmalardan Ulusoy Un da ISO 500'de 345'inci oldu. Ulusoy Un Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, "Kendi sektörümüzde 3'üncü sıradayız. 4,3 milyar lira satış hasılatımız var" diye konuştu.

catında lider firmalardan Ulusoy Un da ISO 500'de 345'inci oldu. Ulusoy Un Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, "Kendi sektörümüzde 3'üncü sıradayız. 4,3 milyar lira satış hasılatımız var" diye konuştu.

ISO 500'ÜN BÜYÜKLERİ

ŞİRKET	ÜRETİMDEN SATIŞ (MİLYAR TL)
1. Tüpraş	58,5
2. Ford Otomotiv	45,2
3. Oyak Renault	31,2
4. Toyota Otomotiv	30,8
5. İsmiini açıklamadı	-
6. Star Rafineri	24,0
7. Arcelik	21,8
8. Tofaş	20,7
9. Erdemir	16,9
10. İsdemir	16,9

Borçlar arttı ancak Kâr ve cirolar zirvede

İstanbul Sanayi Odası (İSO), Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması sonuçlarını açıkladı. Şirketlerin ihracatta ortalama yüzde 12,8 gerilemeye karşılık faaliyet kârları yüzde 55, ciroları yüzde 15,3, istihdam yüzde 2,9 ve Ar-Ge harcamaları yüzde 5 arttı. Şirketler öz kaynaklarda yüzde 23,2 büyürken finansman giderleri yüzde 39,2, toplam borçluluk oranı yüzde 23 olarak gerçekleşti.

İstanbul Sanayi Odası (İSO), ekonomide en değerli verileri oluşturan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında sektörün parametresini ortaya koydu. ISO 500 şirketleri 2020 yılında ihracat ortalama yüzde 12,8 gerilemeye karşılık toplam ihracatın yüzde 37,8'ini karşıladı ve 64,1 milyar dolarlık ihracat yaptı. ISO 500 şirketlerinin faaliyet kârları yüzde 55, istihdam yüzde 2,9 ve Ar-Ge harcamaları yüzde 5 arttı. Şirketler öz kaynaklarda yüzde 23,2 büyürken finansman giderleri yüzde 39,2, toplam borçluluk oranı yüzde 23, devreden KDV yükü yüzde 14,3 seviyesinde gerçekleşti.

ISO 500 araştırmasında ilk 10 sırayı 58,5 milyar lira ile Tüpraş, 45,2 milyar lira ile Ford Otomotiv, 31,2 milyar lira ile Oyak - Renault ve 30,8 milyar lira ile Toyota Otomotiv paylaştı. 5'inci sıradaki şirket adının açıklanmasını istemeyen 6'ncı sırada 24 milyar lira ile Star Rafineri yer aldı. Arcelik 21,8 milyar lira ile 7'nci, Tofaş 20,7 milyar lira ile 8'inci, Erdemir 16,9 milyar lira ile 9'uncu ve İsdemir 16,9 milyar dolarla 10'uncu oldu.

Sanayi güçlü sacayak
"Sonuçlar sanayinin ekonominin en güçlü sacayağı olduğunu gösteriyor, ancak teşviklere rağmen yatırım istihdamı henüz istenilen seviyede değil" dedi. Verilere göre ISO 500 içerisinde yer alan firmaların yarısından fazlasının üç grupta toplandığını belirten Bahçvan, "Bunlar sırasıyla 118 firmaya 'ana metaller ve makine imalat sanayi', 85 firmaya 'kara, deniz taşıtları ve yan sanayi' ve 65 firmaya 'kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri sektörleri' bilgisini verdi."

Söz konusu sektörlerin aynı zamanda 2020 yılı verilerine göre üretimden satışları da yarısını gerçekleştirdiğini belirten Bahçvan, "Öte yandan üretimden satışlar içerisindeki paylarına bakıldığında en yüksek ağırlığı, firma sayısına göre ikinci olan 'kara, deniz taşıtları ve yan sanayi' grubunda olduğunu görüyoruz. 5 yıl öncekiyle kıyasladığımızda sektördeki değişimden en çok etkilenenler, firma sayılarının ana metal

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçvan ile ISO Başkan Yardımcıları İrfan Özhamaratlı ve Sadık Ayhan Saruhan'ın katıldığı toplantıda, sanayi tarihini, sanayi kültürünü ya da genç kuşaklara aktarmak adına 1971 yılı sayısının orijinal baskısı da dağıtıldı.

ve makine imalat sanayi grubunda 10 artmasına karşılık tekstil ürünleri sanayinde 20 azalışı oldu" diye konuştu.

Yatırım istihdamı fiiliyata dönmüyor

Sanayideki güçlüğün sürdürülebilir kılınması adına veriler ışığında hareket edilmesi gerektiği dile getiren Erdal Bahçvan, "Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerine baktığımızda, 55,8 olarak ölçülen Küresel İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro Bölgesi PMI endeksi de 62,9'luk seviyeye ile 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor. Buna karşın Türkiye PMI endeksi Nisan'da 50,4'lük seviyesiyle dünyadan negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor ve bunun temel sebeplerine mutlaka inmeliyiz" dedi.

Enflasyonda ve finansmanda tekrar başlayan olumsuzluğın en temel iki neden olduğunu vurgulayan Bahçvan, "Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturma bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacak. Sanayiciler olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgeleri yaşanan yüksek oranlı artışlar rağmen, yatırım istihdamı fiiliyata dönmediği son dönemlerde net bir şekilde görülmüştür" şeklinde konuştu.

Araştırma sonuçlarına göre, ISO 500'de cirolar 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 artışına varan Bahçvan, "Büyüme performansını, 2018'deki yüzde 34,5'e 2019'daki yüzde 16,4'lük artışla karşılaştırdığımızda yavaşladı. TÜFE ile arındırıldığında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı. Bu yavaşlamada Covid-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalması tabii ki etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmaya başlasa da, finansal dalgalanma, yükselen faizler ve salgında yükselen ikinci dalga iş satışları sınırladı" açıklamasını yaptı.

Erdal Bahçvan, "Araştırmanın temel göstergelerinden ISO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142,8 milyar lira oldu. Faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artışla yüzde 10,8'e çıktı. Benzer şekilde ölçülmeye başlandığı 2013'ten bu yana 2019 yılı hariç sürekli artış gösteren FAVOK büyüklüğü, 2020'de yüzde 43,1 artışla 184,4 milyar liraya çıkarken, FAVOK kârlılığı oranı da 2,6 puan artışla yüzde 13,9'a yükseldi. Yine vergi öncesi dönem kar ve zarar toplamı da yüzde 50,1 artarak 92,5 milyar lira oldu. Faaliyet kârlılığındaki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambyo kârlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da kârlılığa pozitif katkı

yaptı. ISO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârları 237,9 milyar lira iken, gider ve zararları 194,4 milyar lira olarak gerçekleşti. Böylece ISO 500'ün 43,4 milyar liralık üretim faaliyeti dışı net gelir elde etti" bilgisini verdi.

Kârlılığa karşılık finansman giderleri ISO 500'ün kârlılığında belirleyici olmayı sürdürdüğünü belirten Bahçvan, "2020 yılında ISO 500'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar liraya yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışla 142,8 milyar liraya çıktı ve bu sayede finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye geriledi. Elde edilen kârların büyük bölümü finansman giderlerine ayrılıyor" dedi.

Borç-öz kaynak dağılımı sorun

Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, ISO 500'ün 2020 yılında toplam borçlarının yüzde 23 gibi yüksek bir oranda artışına dikkat çeken Erdal Bahçvan, "Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışın desteğiyle öz kaynaklarını da büyüttü. Buna rağmen mevcut borç - öz kaynak dağılımı sanayicilerimiz için mutlaka çözülmesi gereken kronik bir sorun. 2020 yılında ise toplam borçların payı yüzde 68,4 ve öz kaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı" diye konuştu.

Erdal Bahçvan, ISO 500'de borçların yüzde 23 artışla 406,3 milyar liradan 499,6 milyar liraya ulaştığını, kısa vadeli borçların yüzde 22,4 artışla 168,3 milyar liradan 206 milyar liraya yükseldiğini, uzun vadeli borçların da yüzde 23,3 artarak 238 milyar liradan 293,5 milyar liraya çıktığını kaydetti.

Bahçvan, "2020 yılında Türkiye'de yüzde 35'te seyrederken oldukça güçlü bir kredi büyümesi yaşanırken, ISO 500'ün mali borçlarındaki artışın yüzde 23'e sınırlı kalması, kredilerin daha çok sanayi dışı sektörlerle yönlendiğini gösteriyor" dedi.

Şirketlerin KDV yükü yüzde 14,3 arttı

OLACAN dışı koşulların firmaları likit varlıklara yönelirken, duran varlık yatırımlarının sınırladığını belirten Erdal Bahçvan, "2019 yılında yüzde 39,1 oranındaki duran varlıkları aktifler içindeki payı yüzde 2,8 puan düşürerek yüzde 36,3'e geriledi. Son 3 yılda yüksek enflasyonun hayatımıza yeniden girdiği göz önüne alındığında, sanayimizin duran varlığını yeniden değerlendirme ihtiyacı açıkça görülmüyor. Sektörümüzün son dönemlerde yeniden değerlendirme taleplerini giderek daha sık bir

şekilde dile getirmeleri de bunu gösteriyor" şeklinde konuştu. Bahçvan, devreden KDV yükünün yüzde 14,3 artarak 12,4 milyar liraya, Ar-Ge harcamalarının yüzde 5 arttığını, istihdamın yüzde 2,9 artışla pandemiye rağmen

önemli bir seviye kazandığını, ISO 500'de yabancı kuruluş sayısının azaldığını, kâr eden şirket sayısının 411'den 423'e yükseldiğini, orta ve yüksek ile ileri teknoloji üretiminin yüzde 30,4'ten yüzde 31,2'ye yükseldiğini kaydetti.

Kriz yılında sanayici rekor kârlılığa ulaştı

Recep Erçin

Tüpraş

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) yarım asırdır yayımladığı ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu raporunu dün açıkladı. İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**'ın İSO Meclis salonunda dar bir katılımla düzenlenen toplantıda kamuoyunun bilgisine sunduğu rapora göre, Kovid-19 salgın etkileri nedeniyle zor geçen 2020 yılında dev **sanayi** kuruluşlarının bilançolarında ise kısmi düzeltilmeler olduğu görüldü. Raporda yer alan finansal tablolara göre 500 devin öz kaynak kârlılık oranı 2020'de yüzde 22,7ye çıktı. Bu oran 2019'da yüzde 18,6 düzeyindeydi. 2011'den bu yana baktığımızda yüzde 22,7'lik oran son yılların en yüksek öz kaynak kârlılığı olarak kayıtlara geçti. Aynı yılda 500 dev **sanayi** kuruluşunun öz kaynaklar reel olarak yüzde 7,5 oranında yükseldi. Öz kaynaklar 2019'da reel olarak yüzde 2 artmış, 2018'de ise yüzde 8,5 azalmıştı. Devlerin toplam vergi öncesi karı geçen yıl yüzde 50,1 oranında arttı ve 92,5 milyar TL oldu.

REZERVLER NE İÇİN HARCANDI?

Gelelim dalgalı dönemlerde öteden beri **sanayicilerin** finansal dengelerini asırdır yüksek kaldıraç yani borçluluk oranlarına. Rapora göre **sanayicinin** mali borçları geçen yıl yüzde 23 arttı. Mali borçların toplam borçlar içerisinde payı yüzde değişimerek yüzde 56,7 olarak kaldı. 2017 ve 2018 yıllarında kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlar içerisinde payı sırasıyla yüzde 41,9 ve yüzde 45,3'e sıçramıştı. 2020'de bu oran yüzde 41,2'de kaldı. Kısa vadeli mali borçlar finansman yönetimi anlamında kritik önemde. Her mali işlemle müdürünün bildiği ve vurguladığı üzere şirketler borçtan değil nakit akışı krizi yüzünden iflas ederler. Bu en karlı şirketlerin bile başına gelebilir. Bu anlamda 2020 yılında rezervleri yakmak uğruna reel sektöre sağlanan negatif reel faizli likidite desteğinin ISO 500'deki yansımaları görüyoruz. Daha önce Merkez Bankası'nın açıkladığı reel kesim döviz açık pozisyonu verilerinin de reel kesimin döviz açık pozisyonunun ciddi düzeyde azaldığını gözlemlemiş sizlere aktarmıştık. Raporda kısa vadeli mali borçların

toplam mali borçları içindeki payının azalmasına ilişkin şu yorum yer alıyor: "Gerilemede iki unsur etkili oldu. İlki kısa vadeye yığılan mali borçların bir bölümü yeniden yapılandırılarak orta-uzun vadeli mali borçlar haline getirilmiştir. Diğer ise 2019 yılının ikinci yarısından itibaren finansal koşullardaki göreceli iyileşme ile uzun vadeli kredi olanaklarının yeniden artmış olmasıdır. 2020 yılında ise kamunun başlattığı ve çoğu orta vadeli olan kredi paketleri uygulaması ile **sanayi** kuruluşlarının kredi imkanları genişlemiştir... Kredi paketlerine yoğun talep gerçekleşmiştir."

KÂRIN YÜZDE 62'Sİ FAİZE GİTTİ

Elbette **sanayi** kuruluşlarının borçluluk ras-yolarında yapılandırılmalı ve kredi destekleri ile bir miktar düzelmeye olsa da örneğin kısa vadeli mali borçların toplam mali borçlara oranı 2016'daki yüzde 37,8'lik seviyenin üzerinde. 2020 itibarıyla **sanayi** sektörünün yurt içinden kullandığı kredi büyüklüğü yüzde 32,9 artarak 1 trilyon lirayı aştı. Toplam borç tutarı ise 881 milyar TL olarak kaydedildi. Kaynak yapısı incelendiğinde **sanayi** kuruluşlarının borçluluk oranı yüzde 68,4 olarak ölçüldü ve 2019 ile aynı kaldı. Bu oran 2011'de yüzde 53,7ydi. **Sanayinin** son yıllarda ne derece borçlandığı bu tablodan da anlaşılabilir. Yüksek borçluluk yüzünden **sanayicinin** faiz giderleri 2018 yılında yüzde 110,3 artmıştı. Bu oran 2019'da yüzde 0,8, 2020'de ise yüzde 23,6 oldu. Buna göre 2019'a göre faize ödenen tutar artsa da 2018'e göre artış kabul edilebilir seviyede kaldı. **Sanayicinin** toplam finansman giderlerinin faaliyet karına oranı yüzde 62,2'ye indi. 2019'da yüzde 69,3 ve 2018'de yüzde 88,9'du. **Sanayici** geçen yıl 88,8 milyar TL finansman gideri yazdı. Geçen yıl Kovid etkisi yüzünden dış pazarlarda daralma olması 500 devin ihracatının yüzde 12,8 azalarak 64,1 milyar dolarda kalmasına neden oldu. **Sanayi** kuruluşlarının üretimden satışları geçen yıl yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 178 milyar TL'ye ulaştı. Üretimden satışları reel değişimine baktığımızda 2017'de yüzde 19 iken yıllar itibarıyla azalarak 2020'de yüzde 0,6'ya kadar gerilediği görülüyor.

Kovid-19 krizinin etkili olduğu 2020 yılında Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun öz kaynak kârlılığı yüzde 22,7 ile zirveye çıktı. Sağlanan destek kredi olanakları ile sanayicinin kısa vadeli mali borçlarının bilançodaki payı geriledi

İstihdam sayısı arttı verimlilik ivme kaybetti

GEÇEN yıl zor koşullarda **sanayiye** sağlanan uygun kredi imkanları boşa gitmedi. Türkiye ekonomisi Çinden sonra büyüyen tek kayda değer büyüklüğe sahip ekonomi olurken **sanayiciler** de istihdamlarını artırdılar. En büyük 500 **sanayi** kuruluşu içindeki özel şirketlerin istihdamı geçen yıl yüzde 2,9 oranında arttı. Toplam çalışan sayısı özel sektör **sanayi** kuruluşlarında böylece 678 bin 917'ye çıktı. 2019'daki artış yüzde 1,3'tü. Elbette bu artış oranları düşük. Ancak toplam **sanayi** büyümesinin yüzde 2 olduğu ortamda yüzde 2,9'luk artışın hatırı sayılır. Maaş ve ücret ödemelerindeki artış ise yüzde 14,3 ile sınırlı kaldı. Bu yüzde 14,6'lık 2020 enflasyonunun bir

miktar altında. Maaş ve ücret artışları 2019'da yüzde 21,3 olmuştu. Çalışan sayısı artarken maaş ve ücret artışının reel anlamda azalması yıl boyunca kamu tarafından sağlanan kısa çalışma ödeneği desteği, kapalı dönemlerde ücretsiz izinlerle açıklanabilir. Yine raporda yer alan bilgiye göre işgücü verimliliğindeki artış 2020'de yüzde 11,8 oldu. Çalışan başına üretimden net satışlardaki artış 2018'de yüzde 31,3, 2019'da yüzde 15,4 iken 2020'de yüzde 12,1'de kaldı. Raporda bu durum salgın nedeniyle üretimde yaşanan kesintilere ve çalışanların yaşadığı sağlık sorunlarına bağlandı.

Gizemli şirket İstanbul Altın Rafinerisi

ISO 500 listesine göre Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu 58,5 milyar TL'lik net üretimden satış tutarı ile TÜPRAŞ oldu. Bunu Ford, Oyak-Renault ve Toyota izledi. Listenin beşinci sırasında ise isminin açıklanmaması isteyen bir şirket yer aldı. Bu şirket 2019'da listede dokuzuncu sırada yer alıyordu. 2018'de ise listede yoktu. Şirketin faaliyet kodu ve Nace koduna baktığımızda listede 337. sırada yer alan Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk ile aynı kodlara sahip. Yani altın ve kuyum sektörü. Bu şirket beş ayrı şirketin yer aldığı mücevher, bijuteri eşyaları ve ilgili ürünlerin imalatına sektörde yer alıyor. Burada liste başı. Bu listede Arpaş İhracat İthalat ve Pazarlama, Onsa Rafineri, Dünya Uluslararası Mücevherat ve Kuyumculuk, Micro Hediyelik Eşya yer alıyor. Bu liste dışında faaliyet kodu farklı olduğu için (Ana metal **sanayi**) Gram Altın Pazarlama da **ISO 500**'de 19 sırada görünüyor. Bu şirket 2019'da listede yokmuş. 500 dev sıralamasında son iki yılda hızla yükselen ve ilk 5'e giren bu gizemli özel sektör şirketinin Ahlatçı Me-

tal Rafineri olduğunu düşündük. Çünkü 2019 yılına ait Capital 500 listesinde Ahlatçı Kuyumculuk 34,7 milyar TL'lik ciro ile sekizinci sırada yer aldı. Yine Ahlatçı Metal Rafineri A.Ş. ise Fortune 500 2019 listesinde 12. sırada yer aldı. Konuya ilişkin Ahlatçı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Ahlatçı ile görüştüğümüzde ismi gizlenen şirketin kendileri olmadığını çünkü kendilerinin her zaman şirket bilgilerini paylaşmakta açık olduklarını aktardı. Buna göre devler arasında beşinci sırada yer alabilecek bir tek seçenek kalıyordu; o da İstanbul Altın Rafinerisi. 2018 yılında 7,5 milyar TL net üretimden satışları ile listede 16. sırada yer alan İstanbul Altın Rafinerisi'nin adını 2019 ve 2020 listelerinde taradığımızda bulamadık. Şirketin faaliyet kodu olan Nace 32.1 ve ISIC 390 da birbirini tutuyor. Buna göre geçen yıl 25,2 milyar dolarla rekor altın ithal eden ve Merkez Bankası altın rezervlerini artıran Türkiye de halk da altın varlıklarını artırınca rafinerinin cirosunda ciddi bir artış yaşanmış görünüyor.

Belge alıyorlar yatırım yapmıyorlar

TOPLANTIDA konuşan **İstanbul Sanayi Odası** Başkanı **Erdal Bahçivan**, sorular üzerine **sanayicilerin** hammadde alımlarında yaşadığı sıkıntılardan söz etti. Geçen yıl elde edilen karlılıkları hammadde yönetimindeki beceriksizliğe bağlayan Başkan Bahçivan'a gıda sektöründe yaşanan enflasyona kıyasla karlılığı en az olan sektörün gıda olduğunu hatırlattığımızda; "Hammadde fiyat

alışlarının nihai ürünler ile yansıtılmadığını ve **sanayicinin** bu şekilde üretimini sürdürmeye çalıştığını" ifade etti. Bahçivan ayrıca, TÜRK verileri incelendiğinde PTK imalat **sanayisinin** performansı en düşük ülkelerden biri olduğunu işaret ederek, "Asla ve asla yüksek enflasyonlu ortamda yaşamak istemiyoruz. Teşvik belgelerinde artış var ama yatırımların fiyata dönmediğini görüyoruz" dedi.

SANAYİNİN DEVLERİ

Kâr da arttı borçlar da

İSO 500 olarak kısaltılan, **sanayinin** dev şirketlerinin geçen yılki kârı yüzde 50 artarak 92 milyar lirayı aşarken kısa vadeli borçları da yüzde 23 yükselerek 206 milyar lira oldu. » 14'te

Türkiye'nin **sanayi** devlerinin 2020 yılı kârı yüzde 50 artarak 92.5 milyar TL oldu

ISO 500'de kâr keyfi

Kâr artışında, döviz pozisyonuna bağlı net kambiyo kârıyla büyüyen faaliyet dışı gelirler de etkili oldu. Üretimden satışlar ise geçen yıl yüzde 15.3 artarak 1.2 trilyon liraya çıktı.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) uzun yıllardır hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının dün açıklanan 2020 sonuçları, **sanayicilerin** durumu açısından dikkat çekici veriler ortaya koydu.

İSO 500'ün üretimden satışları 2020'de 2019'a kıyasla yüzde 15.3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya ulaştı. Bu artış 2018'de yüzde 34.5, 2019'da yüzde 16.5'ti. 2020'de reel artış ise yüzde 0.6 oldu. 2020'de faaliyet kârı yüzde 55 artışla 142.8 milyar TL, dönem kârı yüzde 50.1 artışla 92.5 milyar TL oldu. 423 firma dönem kârı, 77 firma dönem zararı elde etti. İSO'ya göre bu kârda faaliyet kârındaki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambiyo kârının (19 milyar TL) etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da pozitif etki yaptı. **Sanayiciler** geçen yıl yüzde 16.7 artışla net 43.4 milyar lira üretim faaliyeti dışı gelir elde etti.

Borç yükseldi

İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, bu kapsamda sorulan "Kambiyo kârları dövizle iyi park edildiğini gösteriyor. 2018'de de benzer sonuçlar oluşmuştu. Üretim fa-

aliyeti dışı gelir tartışmaları yeniden başlar mı" sorusuna şu yanıtı verdi: "Park etti" ifadesini ağır bulurum. Eldeki kaynağın, finansmanın, gelirin giderin daha iyi yönetildiğini söylemek daha doğru. **Sanayicilerimiz** bu konuda önemli tecrübe kazandı. Buna rağmen geçen yıl finansman gideri yüzde 40 arttı (88.8 milyar TL). TL'deki değer kaybı etkili oldu. Ayrıca keşke daha yüksek üretim faaliyeti dışı gelir olsa. Bunu bir sigorta olarak görüyorum."

İstihdam arttı

Yine geçen yıl İSO 500'ün kısa vadeli mali borçları yüzde 23 artışla 206 milyar lira, uzun vadeli borçları yüzde 23.3 artışla 294 milyar lira oldu. Toplam aktif açısından ise borç-özkaynak dağılımı 2019'daki gibi yüzde 68.4-31.6 gerçeğe şerek değişmedi. Bahçivan, yetersiz özkaynağın kronik bir sorun olmaya devam ettiğini belirtti.

Yine verilere göre İSO 500'ün istihdamı geçen yıl yüzde 2.9 artarak 716 bin 962 kişiye yükseldi. İhracatı yüzde 12.8 düşüşle 64.1 milyar dolar olurken Ar-Ge için yüzde 4.9 artışla 6.2 milyar lira harcadı.

• Ekonomi Servisi

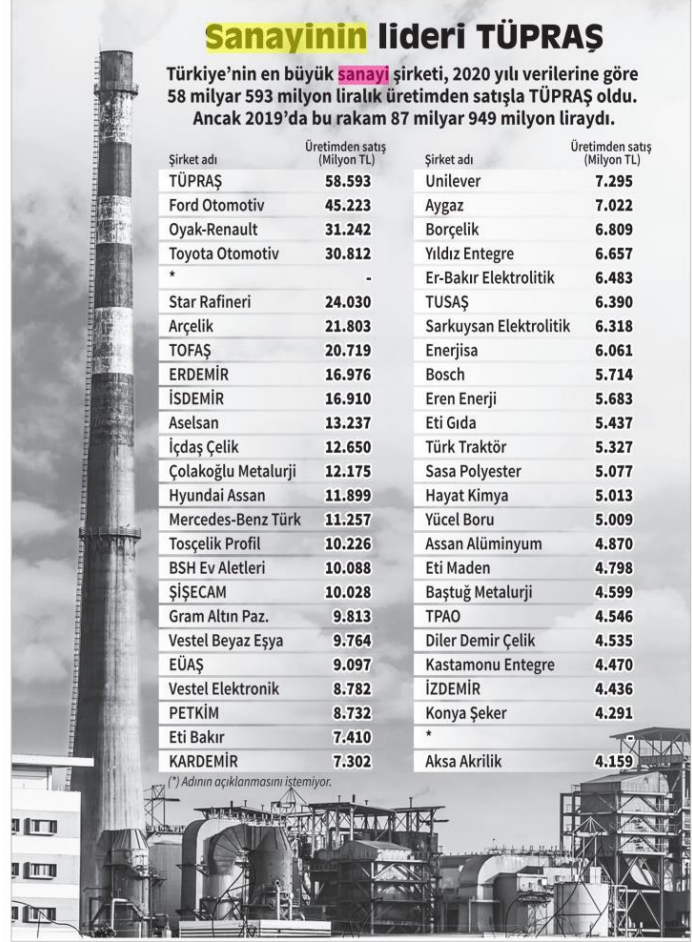
Erdal Bahçivan, sanayinin, ekonominin güçlü sacayağı olduğunu vurguladı.

Sanayinin lideri TÜPRAŞ

Türkiye'nin en büyük **sanayi** şirketi, 2020 yılı verilerine göre 58 milyar 593 milyon liralık üretimden satışla TÜPRAŞ oldu. Ancak 2019'da bu rakam 87 milyar 949 milyon liraydı.

Şirket adı	Üretimden satış (Milyon TL)	Şirket adı	Üretimden satış (Milyon TL)
TÜPRAŞ	58.593	Unilever	7.295
Ford Otomotiv	45.223	Aygaz	7.022
Oyak-Renault	31.242	Borçelik	6.809
Toyota Otomotiv	30.812	Yıldız Entegre	6.657
*	-	Er-Bakır Elektrolitik	6.483
Star Rafineri	24.030	TUSAŞ	6.390
Arçelik	21.803	Sarkuysan Elektrolitik	6.318
TOFAŞ	20.719	Enerjisa	6.061
ERDEMİR	16.976	Bosch	5.714
İSDEMİR	16.910	Eren Enerji	5.683
Aselsan	13.237	Eti Gıda	5.437
İçdaş Çelik	12.650	Türk Traktör	5.327
Çolakoğlu Metalurji	12.175	Sasa Polyester	5.077
Hyundai Assan	11.899	Hayat Kimya	5.013
Mercedes-Benz Türk	11.257	Yücel Boru	5.009
Tosçelik Profil	10.226	Assan Alüminyum	4.870
BSH Ev Aletleri	10.088	Eti Maden	4.798
ŞİŞECAM	10.028	Baştuğ Metalurji	4.599
Gram Altın Paz.	9.813	TPAO	4.546
Vestel Beyaz Eşya	9.764	Diler Demir Çelik	4.535
EÜAŞ	9.097	Kastamonu Entegre	4.470
Vestel Elektronik	8.782	İZDEMİR	4.436
PETKİM	8.732	Konya Şeker	4.291
Eti Bakır	7.410	*	
KARDEMİR	7.302	Aksa Akrilik	4.159

(*) Adının açıklanmasını istemiyor.

Yabancı sermayeli şirket azalıyor

İSO 500'deki yabancı sermayeli şirket sayısı 110'a düştü. Bu sayı 2009'da 153'tü.

'Enflasyon ve fiyat üzerimizde baskı'

İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, enflasyonun yanı sıra ithal ham madde fiyatlarındaki yüksek artışın **sanayici** üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını, TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılamayacağını belirten Bahçivan, "Geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen yatırım istahının fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz" diye konuştu.

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu listesinde **TÜPRAŞ zirvede**

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan, düzenlediği basın toplantısında, İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı.

Araştırmanın zirvesinde TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu.

Geçen yıl üçüncü sırada

bulunan Toyota, 30 milyar 812 milyon lirayla dördüncü basamağa gerilerken, beşinci sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemedi.

İlk 10'da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı.

■ AR-Ge harcamaları zayıf kaldı.
Katma değerde orta yüksek ve
yüksek teknolojinin payı arttı /15

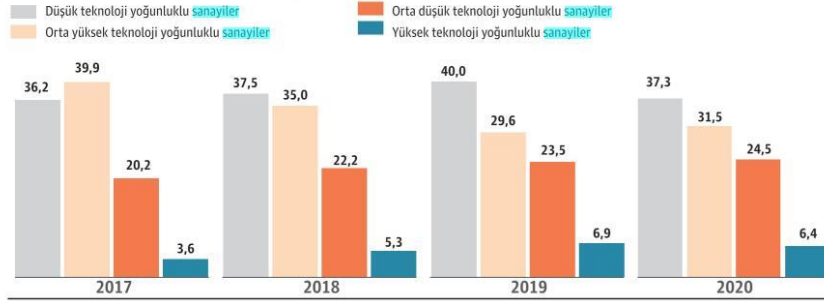
AR-GE HARCAMALARI 6,2 MİLYAR LİRA OLDU

ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2013 yılından beri kademeli olarak artıyor. Geçen yıl Ar-Ge yapan kuruluş sayısı 271, Ar-Ge harcamaları da yüzde 4,9 artarak 6,2 milyar lira oldu. 2019'da yüzde

0,58 olan Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara oranı, geçen yıl yüzde 0,53'e geriledi. 2020 yılında en yüksek Ar-Ge harcaması gerçekleştiren üç sektör 2019 yılında olduğu gibi motorlu

kara taşıtları, bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı ve elektrikli teçhizat oldu. Toplam Ar-Ge harcamalarının yüzde 65'i bu üç sektördeki kuruluşlar tarafından gerçekleştirildi.

Teknoloji yoğunluklarına göre yaratılan katma değer dağılımı (%)

Orta ve yüksek teknoloji yoğunluğu yüzde 31'i aştı

Teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer açısından, 2018'de orta yüksek ve yüksek teknolojiyle yaratılan katma değer toplamı yüzde 27,5 iken, bu oran 2019'da yüzde 30,4'e, geçen yıl ise yüzde 31,2'ye çıktı. Teknoloji yoğunluğuna göre yaratılan katma değer dağılımına bakıldığında, son 3 yıldır özellikle orta-yüksek ve yüksek teknoloji gruplarında küçük adımlarla da olsa ilerleme görülüyor. 2020 yılı itibarıyla 122 firma orta-yüksek, 134 firma orta-düşük teknoloji yoğunluklu sanayiler kapsamında yer alıyor. Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerde yer alan firma sayısı ise 16 oldu. ISO 500 sonuçlarına göre, ölçüm yapılan son sekiz yıllık dönem boyunca ilk kez 2018 ve 2019 yıllarında yüksek teknoloji yoğunluklu firmaların paylarında hissedilir bir artış yaşanmıştır. 2020 yılında ise söz konusu payda sınırlı bir gerileme görüldü.

■ Borsa şirketlerinin performansı zayıfladı. Kârdaki payları azalırken, toplam borçlardaki payı arttı /13

ISO500'DE SADECE 67 FİRMA BORSADA

Halka arza yoğun ilgi ISO 500'e yansımadı

Sermaye piyasalarına hem yatırımcı hem de şirketler kanadında ilginin arttığı 2020 yılında bu canlılık Türkiye'nin en büyük 500 kuruluşunda kendine yer bulamadı. **İstanbul Sanayi Odası'nın** açıkladığı ISO500 listesinde 2020'de 67 halka açık firma yer aldı. 2019 yılında ise bu rakam 66 idi. Halka açık şirket sayısında büyük değişim olmamakla birlikte son üç yılda halka açık şirketlerin üretimden satışlarda ISO500 toplamından aldığı pay giderek azaldı. Bu oran 2018'de yüzde 34 iken 2019'da yüzde 32,4'e 2020'de ise yüzde 29,5'e indi.

ISO500 verilerine göre halka açık şirketlerin ihracat ve dönem karında da payları geriledi. ISO500 şirketlerinin toplam ihracatı içinde 2018 yılında halka açık şirketlerin payı yüzde 33 idi, bu oran 2019'da değişmedi

ama 2020'de yüzde 29,8'e kadar düştü. Tabii ki pandeminin de ihracattaki etkisi gözardı edilemez ancak ISO500 şirketlerinde hem ihracatta hem üretimden satışlarda halka açık şirketlerin daha negatif bir performans izlediğini ortaya koydu.

Dönem karındaki payı düşüyor

Dönem karındaki payında ise 2019'daki sert düşüşün ardından 2020'de de gerileme sürdü. 2018 yılında ISO500 içinde halka açık şirketlerin toplam dönem karı içindeki payı yüzde 50,7 seviyesindeydi. Bu oran 2019'da yüzde 37,5'e indi. 2020'de ise yüzde 36,7 olarak belirlendi.

Toplam borçlardaki payı ise 2019'da gerilerken 2020'de tekrar yükselişe geçti. Halka açık şirketlerin ISO500 içinde top-

Halka açık kuruluşların temel göstergeler içindeki payları (%)

	2018	2019	2020
Üretimden satışlar (net)	34	32,4	29,5
İhracat	33	33	29,8
Dönem kârı	50,7	37,5	36,7
FAVÖK	36,1	29,6	30,3
Toplam borçlar	30,6	30,1	32
Özkaynak	30,3	27	29
Aktif toplamı	30,5	29,2	31
Ücretle çalışanlar	22	21,8	23,9
Net katma değer	34,2	26,9	28,7

lam borçlar içindeki payı yüzde 32 olarak belirlendi.

Özkaynaklarda 2019'a göre 2 puanlık bir iyileşme sağlanırken aktif toplam ve ücretle çalışanlarda da yükseliş görüldü. Net katma değer yaratımında ISO500 içindeki payı halka açık şirketlerin yüzde 28,7 olarak belirlendi. 2019'da oran yüzde 26,9 idi, 2018'de ise yüzde 34,2 olarak yüksek bir seviyedeydi.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdel Bahçıvan, halka açık şirketlerin durumunu şöyle yorumladı: "Sermaye piyasaları, **sanayi** kuruluşlarının yeni finansman kaynaklarına ulaşmasında önemli bir faktördür. **ISO 500** verilerine baktığımızda, sınırlı sayıda firmanın halka açık olduğunu görüyoruz. Her ne kadar son dönemde halka arzlara ilgi artsa da **ISO 500**'de halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yatay seyrini korumaktadır. Halka açık kuruluşların sayısının sınırlı olması, **sanayi** sektörü ve sermaye piyasaları arasındaki bağın kuvvetlendirilmesi gereğini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu noktada, **sanayi** şirketlerimizin sermaye piyasalarına açılma ve bu piyasalardan fon sağlama konusunda desteklenmesi oldukça önemlidir."

İSTANBUL/DÜNYA

■ Devler ligine Anadolu'dan giren
şirket sayısı 9 artışla 331'e yükseldi.
Artışın en hızlısı Balıkesir oldu /09

Devler liginde yeniden Anadolu rüzgarı!

HANDAN SEMA CEYLAN

İstanbul Sanayi Odası nun her yıl geleneksel açılışında "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2020 sonuçları belli oldu. Sonuçlara göre geçen sene bir miktar gerileyen Anadolu sanayisi yeniden yükselişe geçti. 2007 yılı verilerinden itibaren 2018'e kadar İstanbul sanayisi sıralamada 227 firmadan 166'ya gerilemişti. Bu gerileme 2019 verilerinde 169 ile bir miktar tersine döndü ve pandemi yılı 2020 verilerinde İstanbul sanayi şirketlerinin sayısı 160'a geriledi. Anadolu'dan 2019 sonuçlarına göre 322 firma listede yer almıştı, bu yıl rakam 331'e yükselmış oldu. Gaziantep son üç yılda olduğu gibi ilerlemesini sürdürerek dün açıklanan listenin yıldızı oldu. 2018 verilerine göre 24 firma ile listede temsil edilen Gaziantep, bu rakamı 2019'da 26'ya, pandemi yılı 2020'de 29'a çıkardı. Balıkesirli sanayisi de 2015'ten bu yana listede 6 firma ile temsil edilirken, bu yıl rakamı 9'a çıkardı. Önceki yıldan bir firma listede dışı kalırken, Balıkesir'den listede 483'üncü sıradan Işbir Sanet'lik, 468'inci sıradan Kula Yağ, 490'ıncı sıradan Assan Gıda, 499'uncu sıradan Geosbey'girdi.

İzmir de yüzü gülen kentlerden biri oldu. Bir dönem kan kaybetse de Ege Bölgesi Sanayi Odası yeniden firma sayısını artırdı. 2018 verilerine göre 38 firması listede olan İzmir, 2019 yılında 41, 2020'de 44 firma ile listede temsil edildi. Yıldızı parlayan bir başka kent de Samsun oldu. Bir önceki sene göre ilçeleriyle birlikte sadece 3 firma listede yer alırken, 2020 listesinde Samsun'dan 6 firma bulundu. Sampa, Borsan ve Vezirköprü Orman Ürünleri bu yıl Samsun'dan devler ligine çıktı. Öte yandan listede firma sayısını artıran diğer kentler ise Çanakkale, Düzce, Eskişehir, Giresun, Kırklareli ve Ordu oldu.

Ayrıca, kamudan da 9 firma listede yer aldı. Bunlar firmalar sırasıyla, EUAŞ, Eti Maden, TPAO, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ, Türkiye Kömür İşletmeleri, Çay İşletmeleri, Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKEK), Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü ile İSTON/İstanbul Beton oldu.

331
Anadolu'dan
toplam firma
sayısı

ARTIRANLAR

Balıkesir Giresun
Balıkesir Eskişehir
Balıkesir Ordu
Balıkesir Samsun

EKSİLENLER

Adana
Antalya
Bursa
Hatay
Kahramanmaraş

KENT SAYISI ARTTI

Listede 2019 değerlendirilmesine göre bu yıl açıklanan listede girebilen tek kent Burdur oldu. Burdur 2019 listesinde 10 yıla 100 500 listesinde hep yer almıştı. Böylece Burdur listede geri dönmüş oldu. Liste dışı kulan kentler ise Elazığ ve Rize oldu.

TEK FİRMALARI VAR

Afyon
Amasya
Bilecik
Çankırı
Erdemir
Erzurum
Karaman

BAŞKANLAR NE DİYOR?

ZEKİ KIVANÇ/ADANA SANAYİ ODASI BAŞKANI
ADANADAN İSO 500'E
GİREN FİRMA SAYISI AZALDI

● İSO 500'de yer alan firma sayısı bu yıl düştü. 2019'da 10 firma ile listede yer bulan kentimiz, bu yıl 10 firma ile İSO 500'e girdi. 2020 yılında başkanı ve halen içinde bulunduğumuz salgın süreci tüm dünyada olduğu gibi bölgenizi de etkiledi. Bu durum Adana'nın gerçek potansiyelini yansıtmıyor. İl 500'de 7 firma istisna olarak yükseldi. 3 firma ise geriledi. Yaşanan pandemi süreci, teminli ve cesur hareket ederek iyi yönetime başıyorsa, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nda listede yer Adana'da firmamızın tebliğ ediyoruz.

ADAN ÜNİVERSİTESİ
GAZİANTEP SANAYİ ODASI BAŞKANI
İSO 500'DE GAZİANTEP'Lİ FİRMA
SAYISI 29'A YÜKSELDİ

● Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre Gaziantep'ten 29 firma listede yer aldı. İl 500 arasında yer alan firmaların tebliğ ediyoruz. Gaziantep'te sanayiciler, kriz dönemlerinde farkları bir kez daha ortaya koydu ve zorlu koşullarda başarıyla ülkemize güç kattı. İSO 500'de 2018 yılında 24 olan firma sayısı 2019 yılında 26'ya, 2020 yılında ise küresel sorunlara rağmen 29'a yükseldi. Gaziantep, moral veren bir şehir oldu.

NAZMI YARIS/BALEKESİR SANAYİ ODASI BAŞKANI
İSO 500'E BALEKESİR'DEN
5 FİRMA DAHA GİRDİ

● Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre kentimizde üretim yapan 28 firma listede yer aldı. Geçen sene listenin 23 firmasının yer aldığı İSO 500 listesinde bu sene 28 firmamızın yer alması büyük bir başarıdır. Listedeki yerimizi iyileştirmiş tebliğ ediyor, ilkeye olan katkılarının, üretimlerinin artarak devam ettiğini bildiriyor.

MEHMET BÜYÜKSİMİTÇİ
KAYSERİ SANAYİ ODASI BAŞKANI
İSO 500'DE KAYSERİ
ÜYESİ 15 FİRMA YER ALDI

● İSO 500 sıralamasında geçen yıl 15 firmamız yer almıştı, bu sene de 15 firmamız var. Bu vesile ile sıralamaya giren tüm firmalarımıza pandemiden

kaynaklı zor koşullara rağmen, ülkemiz ekonomisi, ihracat ve istihdamına sağladıkları katkılardan dolayı tebrik ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

ÖMER GÜLSÖY/KAYSERİ TİCARET ODASI BAŞKANI
PANDEMİYE RAĞMEN
FABRİKALARIMIZ KAPANMADI

● 2019 yılında 15 firmamız yer aldığı listede 2020 yılında yaşanan tüm olumsuzluklara rağmen firma sayısını artırdık. Pandemiye rağmen firmalarımız fabrikalarını kapatmayarak çalıştı. Önemli bir başarı elde ettik. Üretimimizde dönemlere yapılabildiği çalışmalarla firmalarımızın yeniden ayağa geçeceğine canı gönülden inanıyoruz. Yeter ki insanımız kaybetmeden üretmekten vazgeçmeden, işimizi en iyi şekilde yapmaya devam edelim. Sıralamaya giren tüm firmalarımıza kutluyoruz.

M. ARIF PARMAKSIZ/NEVŞEHİR TSO BAŞKANI
NEVSAC METAL, GELENEĞİ
BOZMADI ÇİTAYI YÜKSELTİ

● NevSAC Metal geleceği bozmadı ve gururumuz olmaya devam etti. İSO 500'de açıklanan listeye birlikte büyük bir mutluluk yaşıyoruz. 2018 yılında 496'ncı, 2019 yılında 448'inci sırada yer alan NevSAC Metal, 2020 yılında çatay yükselterek 340'ncı sırada yer aldı. NevSAC Yönetim Kurulu Başkan ve aynı zamanda Nevşehir Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olarak beraber görev yaptığımız Sayın Mehmet Ali Öbeğin ülkemiz ve ilimiz için gösterdiği özveri, çalışkanlığı, neticesini almış olduğunu görmekten onur duyuyoruz. Mehmet Ali Öbeğin şahsında şirketin ve çalışanların tebliğ ediyor, başarılarının devamını diliyoruz.

HÜSNÜ SERTESER/AFYONKARAHİSAR
TSO BAŞKANI
AFYON'U TEMSİL EDEN ÖRÜÇÜĞÜ
BÜYÜK BİR ATILIM YAPTI

● İSO 500'de Afyonkarahisar'dan Örüçüğü Yağ'ın yer aldığını memnuniyet duyuyor. Geçen yıl yapılan araştırmada 429'uncu olan Örüçüğü Yağ, 2020'de, salgına rağmen, büyük bir atılım yaparak 380'inci sırada yer aldı. Şirketin yöneticilerini ve çalışanlarını gönülden kutluyor; başarılarının devamını diliyoruz. Bu vesile ile, tam bir yıl önce kaybettüğümüz Örüçüğü Yağ'ın sahibi merhum Hakan Bahçeciyi de rahmet ve

minnetle anıyoruz.

MÜDAT KEÇECİ/DENİZLİ SANAYİ ODASI BAŞKANI
PANDEMİNİN OLUMLUSU ETKİSİ
İSO 500'DE YANSIDI

● İSO 500'te açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında geçtiğimiz yıl listede yer alan Denizli'den 12 firmada değişiklik olmadı. İSO 500 Araştırması'nın 2020 sonuçları pandemi yılı olmasına nezdinde merakla bekliyorduk. Bu zorlu süreçte Türkiye sanayisinin sayesinde büyümeye yakaladığımız ve sanayinin pandemi sürecine olumlu etkisini biliyoruz. Ancak bunları rakamlarla da ortaya çıkarılabilmeliyiz biz memnun ettik. Ancak, Türkiye ekonomisinin bel klemesi ve hatta omurgası olan sanayinin zor zamanlardan geçtiğini de aynı şekilde rakamlar ortaya koydu. Üretimden satışların 2019 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye enflasyon, yüzde 15,3 oranında artış görüldü de, enflasyon etkisini dikkate aldığımızda bu artış sadece yüzde 0,6 olduğunu görüyoruz. Son 3 yıldır içinde bulunduğumuz düşüş trendi ne yazık ki devam ediyor.

ERGÜN HADİ TÜRKAY/BİRSİD BAŞKANI
BURSA SANAYİ ODASI
YETERİNCE UYUM SAĞLAYAMAMIS

● İSO 500'de Bursa'da firmaların sayısının her yıl azalması, bizi ciddi dikkat düğünümüze bir belgime. Birkaç şekilde açıklanmış mümkün bu durumu ama başkalarından bizden daha fazla değeri dünyaya yaymış sağladığını söyleyebiliriz. Demek ki, Bursa'da sanayi kuruluşları, değişim dünyaya uyum sağlayamamış. Yeterince uyum sağlayamamış. İhracatçı istenen büyümeye ulaşamamış. Ayrıca çok büyük etkisi oldu da, bazı şirketlerin büyüyecek yarı dünya ve başka ilere yeni fabrikaları kurması da bu azalmanın nedeni olabilir. Ama en önemli neden, yarın için yeterlilik konusunda değeri kalmasını durak getiren Bursa. BİRSİD olarak, gerek dijital dönüşüm, gerekse Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın getireceği olumsuz gelişmelerle karşılaşan ilimiz için ciddi çalışmalar yapacağız. Çağa ayak uydurabilmek için şirketlerimizi hazırlamaya çalışıyoruz.

ÖZER MATLI/ BURSA TİCARET BORSASI BAŞKANI
BURSA'DAKİ RAKAMSAL GERİLEME
ÇOK YÖNLÜ DEĞERLENDİRİLMELİ

● Pandemi ile dünyada büyük bir değişim yaşıyor.

Gerilemeler eğer pandemi kaynaklıysa bize verdiği mesaj, sektörel değişimler noktasında başka bir bakış açısı getirmemiz gerektiği yönünde. Gerilemelerin sebepleri dünya piyasaları mı, dövizdeki hareketlilik mi, şirketlerin kendini yenileyememesi mi? Bursa'daki rakamsal gerileme de bu kapsamda çok yönlü değerlendirilmeli. Bursa'nın politikaları mı değişiyor, yoksa ekonomik şartlardan dolayı yaşanan bir gerileme ve ders çıkarmamız gereken alanlar mı işaret ediyor? Bu verileri daha ayrıntılı değerlendirilerek analiz etmemiz gerekiyor. Öte yandan şirket bölümleri de göz ardı edilmemeli. Pek çok şirket satış pazarlamasına ya da farklı üretimlerini bilecek bağımsız şirketler haline getirdiği için listede yer almayabiliyor ya da gerilemiş görünebiliyor.

DAVUT ÇETİN/ANTALYA TSO BAŞKANI
ANTALYA EKONOMİSİ AFET
YAŞIYOR FİRMALAR BAŞARILI
PERFORMANS GÖSTERİYOR

● Pandemi Antalya ekonomisi adeta afet yarattı. Bu süreçte İSO 500'de yer alan başarıları gösteren firmaların kutluyoruz. Antalya gibi demiryolu ağına bağlı olmayan, lojistik imkanları sınırlı bir kentte böylesine değerli bir performansı gösteren firmalarımıza kutluyoruz. Pandemi dünya genelinde sanayiyi daha az, turizm bağta olmak üzere hizmet sektörlerini daha fazla etkiledi. İmalat sanayi sektörü 2020 yılında pozitif büyümeye kaydetti. İl 500 büyük işletmelerin faaliyet kârlarını yüzde 55 artırmaya da bunu gösteriyor. Bu süreç, turizmten kent ekonomisindeki payının büyüklüğü nedeniyle Türkiye'de en çok Antalya'yı vurdu. Ancak, Antalya'nın güçlü yönünü ortaya çıkaran özümü üyesi AGT, Adöten, Antkutan, Yörüközü firmalarına başarılarının devamını diliyoruz.

AYHAN KUZULAN/MERSİN TSO BAŞKANI
MERSİN'Lİ FİRMALARIN
HEPSİ DE LİSTEDEN YÜKSELDİ

● İSO 500'de olanımız üye 7 firma yer aldı. Sizi konusuna firmaların tamamı listedeki sıralamalarını yükseltti. 2019 yılında İSO 500 listesinde giren firmalarımız 2020 yılındaki listede daha üst sıralarda

yer alacaklarına dair bize bir söz vermiştik. Tüm firmalarımız verdikleri sözü tutup sıralamalarını yükselttikleri için kutluyoruz. Önümüzdeki yıl yayınlanacak İSO 500 listesinde bu firmalarımızca ek olarak 3 firmamızın daha girmesi en az 10 firmaya İSO 500'de yer almayı ümit ediyoruz.

ALİ BAHAİR/ANTALYA OGB BAŞKANI
LİSTEDEN GİREN FİRMALARIMIZ
ANTALYA İÇİN MORAL KAYNAĞI

● Pandemi gibi olağanüstü koşulların yaşadığı bir ortamda Antalya'dan 6 firma listede girdi. Ede edildiyse bu başarı, Antalya için büyük bir gurur ve moral kaynağıdır. Bizlere bu gururu taşıyan sanayicilerimize ve çalışanlarımıza kutluyor, başarılarının katanarak artmasını diliyoruz. 2020 yılı zorluklara dolu bir yıl oldu. Pandemi tüm ezberleri bozdu. Geride bıraktığımız 14 ayda esnafımızın kenken kaldırmadığı, sıfırla yapamadığı, seyahat engelleri nedeniyle turizm sektörünün önümüzde yatıyor, sokakta dahi belirli gün ve saatlerde çıkabildiğimiz kısıt ve yasak oldu birçok gün geçirdik. Haliyle Antalya'nın tarihinde ilk kez neydeye turizmimiz bir yıl geçirdi Ancak Pandemi sürecinde Antalya OGB'de fabrikalar hiç durmadı.

NADİR KÜPELİ/ŞİŞLİ/İSO BAŞKANI
SANAYİCİNİN YÜKÜNE AZALTACAK
ADIMLAR BİR AN EVVEL ATILMALI

● Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırması sonuçları da gösteriyor ki, güçlü bir sanayimiz var. 2020'de zor pandemi koşullarına rağmen sanayiciler gece gündüz demeden büyük bir gayretle çalıştı ve üretti. Ekonomiye en büyük desteği sağladı. Bu yıl açıklanan listede Eskişehir'de üretim yapan 17 sanayi kuruluşunun yer aldığı görüldü. Bu firmalarımıza gurur duyuyoruz. Ekonomimizin ikinci gücü olan sanayi sektörünün mutlak daha fazla desteklenmesi ve önünün açılması gerekiyor. 2020'de yaşanan mali ve finansal zorlukların etkisi hala devam ediyor. Sanayicinin yükünü azaltacak adımlar bir an evvel alınmalı. Unutmayalım ki, güçlü sanayi, güçlü Türkiye demektir.

HATİCE AYDOĞAN ÖZSÖKMEN-OSMAN NURİ BOYACI- AYŞE KAYTAN UÇAK- ERAY ŞEN-ESRA ÇARŞAT- FİKRİ ÇINOKUR- FİLİZ SONMAZ- HİLAL SONMAZ MEHMET NABİ BATUR- TALİP ÖZTÖRK

Düşük faiz salgında devlere "ilaç" oldu

Pandemi destekleriyle birlikte 2020 yılının büyük bölümünde negatif seyreden faiz oranları, dev **sanayi** kuruluşlarında kârların büyük bölümünü eriten finansman maliyetlerinde iyileşme sağladı

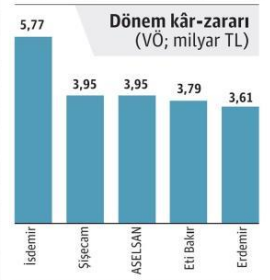
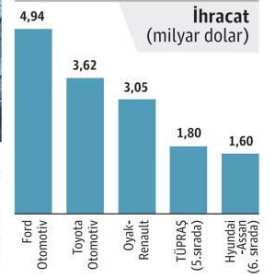
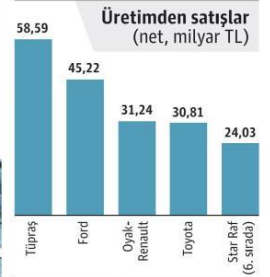
İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu (BSK) araştırması, devlerin pandemiye rağmen geçen yıl az da olsa satışlarını artırdıklarını, kâr artışında ise son yılların en yüksek oranına ulaştıklarını ortaya koydu. Yılın büyük bölümünde olumlu seyreden ham madde ve finansman maliyetlerinin yanı sıra, işletmelerin finansal risk yönetimi de faaliyet kârlılığındaki artışa destek verdi. Vergi öncesi kârlardaki artış yüzde 50'nin üzerine çıkarken, reel artış yüzde 31 olarak gerçekleşti. Uzun yıllardır sürekli çıkış grafiği izleyen borç/öz kaynak oranı da sınırlı iyileşme göstermekle birlikte yüzde 235'le yüksek seviyesini korudu. /14-15

"Sanayimiz, dünyadan negatif ayrışıyor"

Araştırma sonuçlarını değerlendiren **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan**, büyük **sanayi** kuruluşlarının, belirsizlikler nedeniyle 2020'de nakit varlıklarını korumaya yönelerek, sabit yatırımlara ara verdiğini söyledi. Türkiye'nin son aylarda küresel ekonomideki hızlı toparlanmadan negatif ayrıştığına dikkati çeken Bahçıvan, bunun esas olarak enflasyonda ve finansman piyasalarındaki olumsuz gidişten kaynaklandığını kaydetti. Bahçıvan, hammadde fiyatlarındaki tırmanışın **sanayi** üzerindeki baskısının arttığına da işaret ederek, "Bu artışlar, işletme sermayesi ve finansman ihtiyacı oluşturması bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır" dedi.

İlk 5'te büyüklükler

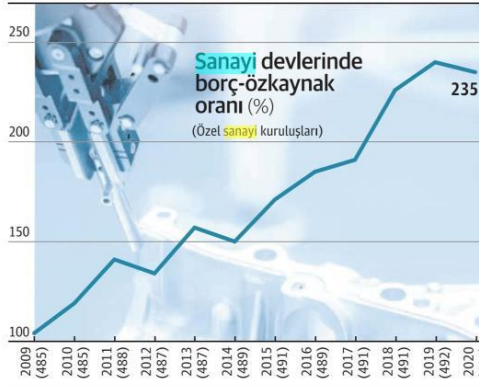

Zayıf özkaynak tahkim edildi

500 BSK, uzun yıllardan bu yana erozyon yaşadığı özkaynaklarını, 2020'de yüzde 23,2 (reel olarak %7,5) oranında artırdı. Bu artış, 2017-2019 dönemine göre yüksek bir performansa işaret etti.

İhracatta %12,8 kayıp yaşandı

Türkiye'nin toplam **sanayi** ürünleri ihracatındaki yüzde 6,6 düşüşe karşın, 500 BSK'nın ihracatı yüzde 12,8 daraldı. Bunda büyük firmaların faaliyet gösterdiği otomotiv, petrokimya ve ana metal **sanayilerindeki** yüksek oranlı düşüşler etkili oldu.

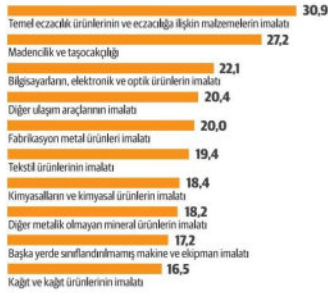

500 büyük şirketin karnesi (milyar TL)

	2020	2019	Reel değişim (%)
Üretimden satışlar (net)	1.178,6	4,1	0,6
Net satışlar	1.324,3	3,6	1,0
İhracat (milyar \$)	64,1	2,4	-12,8
Kâr-zarar toplamı (VÖ)	92,5	-13,3	31,0
Toplam borçlar	881,1	8,6	7,3
-Kısa Vadeli	530,0	5,5	7,1
-Uzun vadeli	351,1	13,8	7,8
Mali borçlar	499,6	10,6	7,3
Özkaynak	407,2	2,0	7,4
Aktif toplamı	1.288,3	6,5	7,4
Ödenen faizler	44,5	-9,9	7,9
Brüt katma değer (Ür.fiy.)	346,0	8,3	8,3

Sektörel faaliyet kâr oranları (%)

Sanayicinin yüzünü kârlılık güldürdü

2020 yılında ISO 500 içerisinde kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükselirken, zarar eden kuruluş sayısı ise 89'dan 77'ye indi. Sanayi kuruluşları 2020 yılında oluşan satış, kârlılık ve finansman koşulları içinde nakit ve likit kalmaya öncelik verdikleri gibi kârlılıklarını da iyileştirmeye yöneldiler. Bu dönemde finansman maliyetlerinin düşürülmesi, kârlılık performanslarındaki artışta rol oynadı. 2020 yılında satış kârlılığı en yüksek sektörler yüzde 34,8 ile madencilik ve taş ocaklığı, yüzde 29 ile temel eşya ürünleri imalatı oldu. En düşük satış kârlılığı olan sektörler ise yüzde 6,6'lık negatif kârlılık veren rafine petrol ürünlerinin yanı sıra yüzde 0,3 ile mücevher imalatı, yüzde 1,7 ile

elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtım sanayi oldu. İstanbul Sanayi Odası (İSO) 800'de kâr ve zarar eden kuruluş sayıları yıldan yıla değişkenlik gösteriyor. Çalışma kapsamında 2013 yılından itibaren faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr/zarar elde eden firma sayıları da değerlendiriliyor. EBITDA olarak da bilinen bu göstere, kuruluşların faaliyetlerinden elde ettikleri kârlılık performansını daha iyi yansıttıyor.

Satış kârlılığı arttı

Vergi öncesi dönem kâr ve zarar toplamının aktiflere bölünmesi ile hesaplanan aktif kârlılığı, 2020 yılında 13 puan artarak yüzde 7,2'ye ulaştı. ISO 800'de kâr elde eden

kuruluşların sayısı artmış olmakla birlikte, satış kârlılığı oranı da önemli ölçüde iyileşti ve 1,6 puan artarak 7 olarak gerçekleşti. Söz konusu oran son 10 yıllık dönem içerisinde 2017 yılından sonraki en yüksek oran oldu.

Özkaynak kârlılığı yüzde 22,7'ye yükseldi
2016-2018 döneminde belirligin artış eğilimi gösteren ISO 800'ün özkaynak kârlılığı, 2018 yılında yüzde 21,9 ile son yılların en yüksek seviyesinde gerçekleşti. 2020'de ise firmalar mevcut özkaynakları ile daha yüksek kârlar elde edebildi ve özkaynak kârlılığı oranı tekrar yükselerek yüzde 22,7'ye ulaştı.

• TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞLARI AÇIKLANDI

İSO 500'de satışlar yavaşladı kârlılık arttı

Türkiye'nin en büyük 500 Sanayi Kuruluşu'nun faaliyet kârı, bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Üretimden satışlara bakıldığında ise 2020 yılında bir önceki yıla göre tüketici enflasyonundan arındırılmış satışlar reel olarak yüzde 0,6 arttı. Bu yavaşlamada COVID-19 ve yılın son çeyreğindeki finansal dalgalanma etkili oldu.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana analizsiz gerçekleştirdiği "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının 2020 yılı sonuçları açıklandı. ISO 500'de üretimden satışlar 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek, yüzde 15,3 oranında artış kaydedti. Tüketici enflasyonu ile arındırıldığında üretimden satışlar reel olarak yüzde 0,6 artış gösterdi. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmaya başlansa da finansal dalgalanma, yüksek enflasyon ve salgınla yükselen ikinci dalga iç satışları sınırladı.

ISO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı ise bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Faaliyet kârlılığında ki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambyo kârlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da kârlılığı pozitif katkı yaptı.

Finansman yükü arttı

2020 yılında COVID-19 salgını ile oluşan finansman koşulları içinde Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. ISO 500'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artarak 88,8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'tik artışla 142,8 milyar TL'ye çıktı ve finansman giderlerinin etkisiyle kârına oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye geriledi.

Enflasyonu ve finansman piyasalarındaki tekrar başlayan olumsuzluklar ile ithal hammaddede fiyatlarındaki artış, maliyetleri üzerinde baskı yaratmaya de-

Listeye yeni girenler

18	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.
19	Gram Altın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.
73	Honda Türkiye A.Ş.
92	Er Piliç Entegre Tavukçuluk Üretim Pazarlama ve Tic. A.Ş.
104	OYAK Çimento Fabrikaları A.Ş.
117	Atmaca Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
134	Türk Deniz Döküm Fabrikaları A.Ş.
138	Almatex Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
208	Aydın Kurumyeniş San. ve Tic. A.Ş.
258	Elif Plastik Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
356	Ortek Tüketim Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
390	World Medicine İlaç San. ve Tic. A.Ş.
419	Bayteks Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
446	Yavuzlu Hazel Gıda San. ve Tic. Ltd. Şti.
466	İşık Taram Ürünleri San. ve Tic. A.Ş.
490	Asan Gıda San. ve Tic. A.Ş.
499	Gesbey Enerji Türkiye Kule Üretim San. ve Tic. A.Ş.

% 55 FAALİYET KÂRI
% 15,3 ÜRETİMDEN SATIŞLAR

TOPLAM BORÇLAR YÜZDE 23 BÜYÜDÜ

2020 yılında ISO 500'ün toplam borçları yüzde 23 arttı. Firmalar, faaliyet kârlılığında artışın desteğiyle özkaynaklarını yüzde 23,2 büyüttü. Toplam borçların payı yüzde 68,4 ve

özkaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı. ISO 500'ün toplam mali borçları yüzde 23 oranında artarak 406,3 milyar TL'den 499,6 milyara ulaştı. 2020 yılında Türkiye'de yüzde 35'lerde

seyreden kredi büyümesi yaşanırken, ISO 500'ün mali borçlarındaki artışın yüzde 23'e sınırlı kalması, kredilerin daha çok sanayi dışı sektörlerle yönlendiğini gösteriyor.

vam ediyor. Artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturmaya bakımından sanayi için ciddi bir stres kaynağı oldu. Sanayideki acısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyon. Enflasyon herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olarak değerlendirildiğini vurgulayan sanayiciler, yüksek enflasyonlu bir ortamda yatırım yapamayacağını

belirtiyorlar.

İhracatın yüzde 37,8'i ISO 500'den

2020 yılı küresel ticaret ve ihracat açısından zor bir yıl olurken, Türkiye'nin ihracatı yüzde 39,2

% 39,2 FİNANSMAN GİDERİ

TÜRKİYE, PMI'DA PERFORMANSI EN DÜŞÜK 4'ÜNCÜ ÜLKE OLDU

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Markit işbirliği kapsamında açıklanan İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine bakıldığında, özellikle son birkaç aydır Türkiye'nin dünya sanayi verilerinin negatif ayrıştığı görüldü. Açıklanan son

Nisan 2021 PMI verilerine göre, 55,8 olarak ölçülen küresel PMI, son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaştı. En büyük ihracat pazarımız olan Euro bölgesi PMI endeksi de 62,9'lu seviyeye 14 yıl önceki geçişin rekoruna imza attı. Dünya sanayisi, 2009 yılından

bu yana en olumlu günlerini yaşıyor, global kıyaslamaya yapabileceği noktada en değerli ve güvenilir marka olan ve imalat sektöründe 34 ekonomide ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke Türkiye oldu.

İkinci ligden birinci lige yükselenler

2020	2019*	Kuruluşlar
291	8	Bien Yapı Ürünleri Sanayi Turizm ve Ticaret A.Ş.
329	7	Sampo Otomotiv San. ve Tic. A.Ş.
343	99	Sedef Gemi İnşaatı A.Ş.
348	74	Nadir Yağ San. ve Tic. A.Ş.
368	51	Tayınkesir Birlik Taram Ürünleri Hayvancılık Ambalaj Petrol Nakliyat İth. İhr. San. ve Tic. A.Ş.
372	117	Likit Kimya San. ve Tic. A.Ş.
381	258	Tümosan Motor ve Traktör Sanayi A.Ş.
421	69	Verde Yağ Besin Maddeleri San. ve Tic. A.Ş.
422	119	Cebitas Demir Çelik Endüstrisi A.Ş.
424	2	Kervan Gıda San. ve Tic. A.Ş.
426	24	Yorglass Cam San. ve Tic. A.Ş.
437	345	İSTON İstanbul Beton Elemanları ve Hazer Beton Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.
440	87	Unat Yağ Gıda San. ve Tic. A.Ş.
442	11	Ulusuş Elektrik İmalat Taahhüt ve Ticaret A.Ş.
444	114	As Çimento San. ve Tic. A.Ş.
449	13	Erişler Yem San. ve Tic. A.Ş.
452	5	Detay Gıda San. ve Tic. A.Ş.
454	6	Roteks Tekstil İhracat San. ve Tic. A.Ş.
459	417	Aycan Entegre Gıda A.Ş.
460	176	Kale Havacılık Sanayi A.Ş.
468	17	Kula Yağ ve Emek Yem San. Tic. A.Ş.
470	90	Borsan Kablo Elektrik Aydınlatma İnşaat San. ve Tic. A.Ş.
471	142	Tufan Endüstriyel Demir Çelik San. ve Tic. A.Ş.
472	83	Milaprop Makina San. ve Tic. A.Ş.
474	52	Yurtbay Seramik San. ve Tic. A.Ş.
475	35	Dardanel Önemli Gıda Sanayi A.Ş.
478	82	Rölmehçer Automotive San. ve Tic. A.Ş.
481	109	Ege Seramik San. ve Tic. A.Ş.
482	1	Panasonic Life Solutions Elektrik San. ve Tic. A.Ş.
483	19	İşbir Sentetik Dokuma Sanayi A.Ş.
484	73	Senocak Gıda Fındık Entegre Tur. Nak. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
485	63	Empera Hali San. ve Tic. A.Ş.
488	165	Milat Hali San. ve Tic. A.Ş.
492	33	Gürtelsin İplik San. ve Tic. A.Ş.
496	15	Erdem Tekstil San. ve Tic. A.Ş.
497	23	Vezirköprü Orman Ürünleri ve Kağıt Sanayi A.Ş.
498	96	Nikel Paslanmaz Çelik San. ve Tic. A.Ş.
500	50	Üntel Kablo San. ve Tic. A.Ş.

*ISO 2'inci 500 listesindeki yer

İk 500'de en fazla yükselenler

2020	2019	Kuruluşlar	Değişim
106	315	Koç Metalurji A.Ş.	209
227	422	Atas Çelik İnşaat Taahhüt Proje Mühendislik San. ve Tic. A.Ş.	195
205	399	Arsanlarçık Taram Ürünleri San. İhr. ve İth. A.Ş.	194
231	404	Balkesir Elektromekanik Sanayi Tezisi A.Ş.	173
207	356	Sanko Enerji San. ve Tic. A.Ş.	149
273	420	Eksün Gıda Taram San. ve Tic. A.Ş.	147
295	430	Emas Makina Sanayi A.Ş.	135
139	273	Yazaklı Otomotiv Yan San. ve Tic. A.Ş.	134
260	394	Yavuz Gıda San. ve Tic. A.Ş.	134
168	294	Sa-Ra Enerji İnşaat Tic. ve San. A.Ş.	126

460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020 yılında 465 oldu.

Devreden KDV, yükü oldu

ISO 500'ün devreden KDV yükü, geçen yıldaki sınırlı artıştan ardından yükselişini sürdürdü. ISO 500'ün üzerindeki devreden KDV yükü bir önceki yıla göre yüzde 14,3 oranında artarak 12,4 milyar TL'ye ulaştı. Bu rakam ISO 500'ün toplam mali borçlarının yüzde 2,5'i düzeyinde oldu. Sanayide bu noktada, si-rekli gündeme getirildiği KDV reformunun hayata geçirilerek, yükün kaldırılması gerektiğini belirtiyor.

İstihdam katkısı sağladı

2020 yılında ISO 500 içinde yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 110'a indi. İstihdam ve nitelikli insan kaynakları için önemli alanların başında gelen sanayi sektörü, pandemiye rağmen istihdam katkısını sunmaya devam etti. 2020 yılında bütün

olumsuz gelişmelere rağmen ISO 500'ün istihdamı yüzde 2,9 oranında arttı. Ödenen maaş ve ücretlerdeki artış yüzde 14,4 oldu.

ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısının 2013 yılından itibaren kademe kademe arttığı görüldü. Önceki yıl yaklaşıp duraklamasının ardından 2020 yılında ISO 500'de Ar-Ge yapan kuruluş sayısı 271 olarak tespit edildi.

Sermaye piyasalarına açılma desteği isteniyor

Son dönemde halka arzlara ilgi artışta da ISO 500'de halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yatay seyrini korudu. Halka açık kuruluşların sayısının sınırlı olması, sanayi sektörü ve sermaye piyasaları arasındaki bağıın kuvvetlendirilmesi yönünde dikkat çeken bir detay oldu. Sanayide bu noktada, sanayi şirketlerinin sermaye piyasalarına açılma ve bu piyasalardan fon sağlama konusunda desteklenmesi gerektiğine dikkat çekiliyor.

"PANDEMİ TARIMIN ÖNEMİNİ ARTIRDI"

2020 yılını 4 milyar 345 milyon TL satış hasılatıyla kapatan Ulusoy Un, **ISO 500** listesine göre Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** kuruluşu arasında 345. kendi sektörünün ise 3. firması oldu. Pandemiye rağmen büyümeye devam eden Ulusoy Un, 2019'a göre 35 basamak yükselerek 380. sıradan 345. sıraya yerleşti. Ulusoy Un Yönetim Kurulu Başkanı Dr. Eren Günhan Ulusoy, "Pandeminin tarım ve gıda sektörünün önemini artırmış olmasına, şirketimiz açısından olumlu olarak değerlendirmekteyiz. Bu dönemde Samsun Organize Gıda **Sanayi** Bölgesinde Aralık 2019 yılında faaliyete geçirdiğimiz '50 Yılı Tesisi'mizin ikinci fazını faaliyete geçirdik. Böylece günde 2100 ton buğday öğütme gücüne geldik. Yılın son çeyreğinde tesisimizin 3. fazı da tamamlanmış, günlük 2700 tona ulaşan bir üretim kapasitesi ortaya çıkacak" dedi.

Kibar Holding, dört şirketiyle listede

Kibar Holding, Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu Araştırması'nda dört grup şirketiyle girdi. **ISO 500** araştırmasında Kibar Holding grup şirketlerinden, Assan Alüminyum 41, Posco Assan 88, Assan Hanıl 274'üncü ve Assan Gıda 490'ıncı sırada yer aldı. Kibar Holding CEO'su Haluk Kayabaşı, araştırmada Kibar Holding'in dört grup şirketiyle yer almasından gurur duyduklarını belirterek, şunları kaydetti: "İstanbul **Sanayi** Odası'nın her yıl titizlikle yürüttüğü araştırmalar sonucunda açıkladığı Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu listesine dört şirketimizle girmek istikrarlı başarımızı koruduk. 2020 yılı olağan dışı gelişmelerle dolu bir yıl olsa da hedef ve planlarımızdan sapmadan, 5 bin aşkın çalışanımızın sağlığını merkeze alan bir anlayışla faaliyetlerimizi sürdürdük. Üretim ve istihdamda sürdürülebilirliği sağlamak, ülke ekonomimize değer yaratmaya devam etmek üzere her yıl hedef büyüterek çalışmaya, üretmeye devam edeceğiz."

PETLAS 13 SIRA BİRDEN YÜKSELDİ

Petlas, Türkiye'nin En Büyük 500 **Sanayi** Kuruluşu sıralamasında, Türkiye'nin en büyük 100 **sanayici** arasındaki yerini 13 sıra birden yükselterek 82'nci sırada yer aldı. Petlas'ın 2020 yılı üretimden net satışları 2,8 milyar lira düzeyinde gerçekleşti. AKO Grup Yönetim Kurulu Üyesi Safa Özcan, Petlas'ın bu başarısında, Ar-Ge alanının yanı sıra, kapasite ve marka yatırımlarıyla, artış gösteren ihracatının da etkili olduğunu belirterek, şunları kaydetti: "Yapılan yatırımlar doğrultusunda sağlanan kapasite artışı ve bu artışın değere dönüşmesini hızlandıran marka yatırımları, Petlas'ın büyüme imesini güçlendiriyor. Türkiye lastik sektörünün yerli sermayeli Ar-Ge lideriyiz. Yerli Ar-Ge gücümüzle geliştirdiğimiz yüksek kaliteli ürünlerle, premium binek araçları dahil birçok yeni segmentte başarılı oluyoruz. Kendi geliştirdiğimiz teknolojilerimizle ülkemizi geleceğe taşıyan lastikleri üretiyoruz ve bu lastikleri bir Türk markası olarak dünya pazarlarına da sunuyoruz."

DOĞTAŞ 366. SIRAYA ÇIKTI

Doğtaş Kelebek Mobilya, bu yıl ISO 500 listesinde 116 basamak birden yükseldi. Doğtaş Kelebek Mobilya, önceki yıl 482'nci sıradayken, 2020'de 366'ncı sıraya çıktı. Doğtaş CEO'su Davut Doğan, twitter hesabından paylaştığı notta şu açıklamayı yaptı: "**ISO 500** şirketleri açıklandı. Son 1 yıla 116 basamak yükselişimiz. **Sanayicilikte**, istihdamda, ihracatta büyümek..."

500 BÜYÜK SIRALAMASINDA ÖNE ÇIKANLAR

- **ISO 500** listesinde 21 firma isminin açıklanmasını istemedi.
- Listeye bu yıl 75 yeni firma dahil oldu.
- 2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.' olırken, ihracata göre ise Ford Otosan 4 milyar 945 milyon dolarla zirvede yer aldı.
- 2020 yılında ihracat yüzde 6,7'lik düşüşle 169,7 milyar dolara geriledi. **Sanayi** sektörü ihracatı da yüzde 6,6'lık düşüşle 163,6 milyar dolar olarak gerçekleşti. **ISO 500**'ün ihracatı ise bunların da üstünde yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.
- **ISO 500** içerisinde yer alan firmaların yarıdan fazlası üç sektör grubunda toplanıyor. Bunlar sırasıyla 118 firmayla "ana metaller ve makine imalat **sanayi**", 65 firmayla "kara, deniz taşıt ve yer **sanayi**" ve 65 firmayla "kimyasal, plastik ve kauçuk ürünler" sektörleri.
- **ISO 500**'de yer alan kuruluşun bağlı olduğu da bilgilerine göre bildirildiği yavay da olsa **sanayici** Anadolu ağırlığını arttırdığı görülüyor.
- Son yıllarda sayısal olarak düşüş yaşanmasına karşın en büyük pay 161 şirket ile hala **İstanbul Sanayi Odası** na ait. Bu sayı beş yıl önce 180'di. İstanbul'da Ege Bölgesi **Sanayi Odası** 44 şirket ile izlerken, Ankara 37, Kocaeli 36, Gaziantep 29, Bursa 19 şirket ile yer alıyor.
- **ISO 500**'de halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yata y seyrini korudu.
- 2018 yılında **ISO 500**'de yaratılan katma değer içerisinde orta yüksek ve yüksek teknoloji ile yaratılan katma değer toplamı yüzde 27,5 iken, bu oran 2019'da yüzde 30,4'e, 2020 yılında yüzde 31,2'ye çıktı.
- **ISO 500**'de kar/zarar eden kuruluşlar tablosuna göre, 2020 yılında kar eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi.
- **ISO 500**'de duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı 2015 yılında yüzde 46,3'e kadar yükseldikten sonra gerilemeye başladı. Duran varlıkların payı 2019 yılında yüzde 39,1, 2020 yılında ise 2,8 puan daha azalarak yüzde 36,3'e geriledi.

"Enflasyon **sanayicinin** en büyük stres kaynağı"

Pandemi koşullarına rağmen karlılık, istihdam, ihracatta artış sağlayan Türk **sanayisi**, yatırım konusunda ise hedeflerini tutturamadı. Yüksek enflasyonun yatırım yapma iştahını azalttığını vurgulayan **İstanbul Sanayi Odası** (ISO) Başkanı **Erdal Bahçıvan**, 2021 yılında başarı için finansal istikrar vurgusu yaptı. Yüksek kur ve enflasyon etkisi sonucunda finansmanda ek maliyetle karşılaştıklarını kaydeden Bahçıvan, "**ISO 500**'de finansman giderleri yüzde 40 arttı. Bu da dövizle borçlanmadan kaynaklı kur farkı etkisi. Bu koşullarda 2021 için umut, çok güçlü değil. Bu yüksek enflasyonla **sanayicinin** işi kolay değil."

ISO 500 sonuçlarının, ekonominin **sanayi** gibi güçlü bir sektörün olduğunu ortaya koyduğunu belirten **Erdal Bahçıvan**, bunun sürdürülebilir kılınması için dünyanın sonuçlarını, güncel gelişmeler ve veriler ışığında değerlendirmek gerektiğine dikkat çekti.

"Enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız"

Bahçıvan, enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar bağlayan olumsuzlukların yanı sıra, yurt dışından gelen hammaddelerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışların **sanayici** üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını altını çizdi. Bu artışların, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturması bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacağını aktaran Bahçıvan, "Bu yıl **sanayicimiz** açısından bir başka önem-

FIRSAT İÇİN ALTYAPI VURGUSU

Türk **sanayisinin**, pandeminin daha ilk gününden itibaren elindeki tüm imkanları en optimum ve enerjik şekilde kullanarak ülkemizin pandemi ile mücadelesinin en ön saflarında başarıyla yerini aldığı söyleniyor. Bahçıvan, "Günlük arzu ediyor ki bu başarı, güçlü desteklerle beslenen yeni yatırımlarla dünyadaki her pazarda rekabet edebilir boyutta gelişebilsin. **Sanayimiz**, Türkiye'nin ihtiyacı olan kaliteli

büyümeye, Türkiye'nin ihtiyacı olan ihracata daha yüksek ve daha kaliteli katkı sağlayabilsin. Özellikle ileri teknoloji tarafı önemsenen, daha katma değerli bir **sanayi** altyapısına, **sanayi** gücüne ulaşabilsin. Böyle bir fırsat penceresinin oluşturulması halinde, umuyor ve inanıyorum ki, gelecek yılları **ISO 500**'leri bugünkünden daha olumlu, daha güçlü, daha sürdürülebilir tablolarla çıkabilecek."

li stres kaynağı" da enflasyon. Biz **sanayiciler** olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyon-

nun toplumlar için de, ekonomiler için de, **sanayiler** için de öngörülemeyiz, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Onun için ne yapay edip enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız. Çünkü enflasyonun olduğu yerde öngörü olmaz, enflasyonun olduğu yerde uzun vadeli iş yapılmaz. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım iştahının fiyiyata döndüğünü son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz."

"2021 için umut, çok güçlü değil"

Şirketlerin pandemi döneminde disipline olduklarını söyleyen Bahçıvan, "2020 yılında **ISO 500** içinde yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 110'a indi. Türkiye'nin, kısa vadeli varlık sermayeye değil, uzun vadeli nitelikli para getirecek yabancı sermayeye ihtiyacı var. En önemsedğimiz konu finansal istikrar. Yüksek kur, enflasyonu tetikliyor. Bunun sonucunda finansmanda ek maliyetle karşılaşıyoruz. **ISO 500**'de finansman giderleri yüzde 40 arttı. Bu da dövizle borçlanmadan kaynaklı kur farkı etkisi. Bu koşullarda 2021 için umut, çok güçlü değil. Bu yüksek enflasyonla kolay değil."

Üretimden satışlar (Milyon TL)

1	TÜPRAŞ	58.592
2	Ford Otomotiv	45.223
3	Oyak-Renault	31.241
4	Toyota	30.812
5	Adım açılmadı	-
6	Star Rafineri	24.030
7	Arçelik	21.802
8	TOFAŞ	20.718
9	Ereğli Demir-Çelik	16.976
10	İskenderun Demir-Çelik	16.909

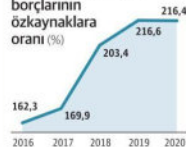
Ihracat (Milyon \$)

1	Ford Otosan	4.944
2	Toyota	3.622
3	Oyak-Renault	3.046
4	TÜPRAŞ	1.799
5	Hyundai-Assan	1.587
6	TOFAŞ	1.544
12	Bosch Sanayi	947
13	BSK Ev	912
14	İdus	904
16	Et-Baker	63

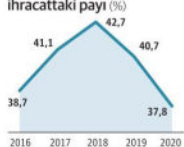
Dönem kârı (Vergi Öncesi) (Milyon TL)

1	İskenderun Demir-Çelik	5.774
2	Şişecam	3.950
3	ASELSAN	3.947
4	Etı Baker	3.791
5	Ereğli Demir Çelik	3.613
6	Ford Otomotiv	3.574
7	Adım açılmadı	-
8	Adım açılmadı	-
9	Etı Maden	2.737
10	Adım açılmadı	-

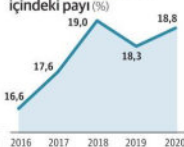
500 BSK'nın toplam borçlarının özkaynaklara oranı (%)

500 BSK'nın toplam ihracattaki payı (%)

İmalat **sanayisinin** GSYH içindeki payı (%)

500 BSK'da satış kârlılığı (%)

TATMETAL 54'ÜNCÜ SIRA YER ALDI

Türkiye'nin en büyük yassı çelik üreticilerinden Tatmetal, **İstanbul Sanayi Odası**'nın açıkladığı 2020 yılı en büyük 500 **sanayi** kuruluşu arasında net satışları ile Türkiye'nin en büyük 54'üncü şirketi oldu. İstikrarlı yükselişini bu yıl da sürdüren Tatmetal, geçen yıl 74. sırada yer alırken bu yıl 20. sıra birden yükselerek 54'üncü sırada yerini aldı. Tatmetal'in 2020 yılında üretimden sağladığı satışlar 4 milyar 46 milyon 797 bin 526 TL olarak açıklandı.

ŞEREF OĞUZ
Sanayinin kârını
enflasyon kar gibi
eritmesin/**05**

ÖNERİ - YORUM | Şeref Oğuz

seref.oguz@dunya.com

Sanayinin kârını enflasyon kargibi eritmesin

Sanayi; bir şeyden çok üretmek demektir ve biz sanayiye mecburuz. Türkiye, ince buz tabakası üzerinde hızla gitmek zorunda olan kayakçı gibidir. Yavaşladığında ya da buz delindiğinde, krizin buzlu sularına gömülüyoruz. Buzun kalınlığını ise Türk sanayicisinin gücü, dayanıklılığı belirliyor.

Türk sanayisinin nabzını tutan ISO 500 çalışmasında bana göre en çarpıcı nokta: zorlu geçen salgın sürecine rağmen şirket kârlarının %50 oranında artmasıdır. Kredi teşvikleri ve baz etkisi, sana-

yıcıyı rahatlatmış görünüyor.

Peki, bol kredi döneminde sağlanan bu büyüme korunabilecek mi? Şirketler bu kârlılığı sürdürebilecek mi? Şimdi gündemimizde bu var. Zira iç ve dış riskler yükseliyor.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçıvan bu kârlılığın sürdürülebilirliğinin önemine inanıyor, yüksek enflasyonun; öngörülmezlik ve istikrarsızlığı körüklemeye tehlikesine işaret ediyor.

Sanayide tırmanan 5 risk

ISO 500 sonuçlarında öne çıkan 5 risk şöyle: 1- ISO 500'ün

toplam borçları %23 arttı, 2-Şirketlerin finansman giderleri %39,2 arttı, 3-ihracat %12,8 azaldı, 4-KDV yükü %14,3 ve 5-AR-GE yapan şirket sayısı 500'ün içerisinde sadece 271.

İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verileri son birkaç aydır ülkemizin dünya sanayi verilerinden negatif ayrıştığını gösteriyor.

AR-GE yoksa ileri teknoloji yok, katma değer eksik, kâr düşük, sanayinin rekabet riski yüksek... Sanaysiz bir toplum, pek çok kabiliyetten mahrum ulus demektir.

not

ZENGİNLİĞİ KİMLER KORUYABİLECEK?

Ürettiğin ne olursa olsun, sanayi sürgit devamını ister. Sanayicilerin bir eleği olsa ve onu elimde tutsaydım, eleğin üzerinde, savunma, ilaç, gıda ve uzaya yönelik endüstrilerin kalmasını arzularım. Zira bunlar her çağda zorunlu olacak, birileri de bunları üreterek zenginliğini koruyacaktır.

Neticede, sanayisi olmayan bir ülke, yarış arenasında atsız koşucu gibidir. Eninde sonunda geçilecek, nal toplayacaktır. "Kılıçla ülke alanlar, eninde sonundasa-banla ülke alanlara yenilecektir" der Kemal Atatürk.

TÜPRAŞ YİNE 1 NUMARA

İSTANBUL Sanayi Odası'nın, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasında TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu. Geçen yıl da en büyük kuruluş olan TÜPRAŞ'ı, Ford Otomotiv takip etti. **5'te**

En büyük 500 sanayi şirketi açıklandı: TÜPRAŞ yine zirvede

İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'nın 2021 yılı sonuçları açıklandı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu.

Dünya'nın habere göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar

TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı. Ancak bu büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlarla karşılaştırıldığında yavaşladı.

'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2020 yılı sonuçlarına göre, 2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar

593 milyon TL ile TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve dördüncü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. oldu. Beşinci sıradaki şirket isminin gizlenmesini tercih etti.

SANAYİ HIZLI KOŞUYOR

○Salgına rağmen
2020'de sanayi
üretiminden
satışlar yüzde
15.3 arttı. Tüp-
raş üretimden
satışta 58.6
milyar TL ile ilk
sırada. »6'da

SANAYİ PANDEMİDE GAZ KESMEDİ

Pandeminin hâkim olduğu 2020'de üretimden satışlar yüzde 15.3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya çıktı. TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58.6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu unvanını korudu. İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, "Sonuçlar, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koydu. Herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olan enflasyon ile mücadeleyi mutlaka kazanmalıyız" dedi.

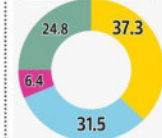
Emre ESER
İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği ve sektör için en değerli verileri oluşturan 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2020 yılı sonuçları açıklandı. Buna göre Türkiye'nin devlerinin üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15.3 artış gösterdi. Ancak bu büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34.5 ve 2019'daki yüzde 16.4'lik artışlara kıyasla gerilemiş durumda.

BORÇLAR YÜZDE 23 ARTTI
Araştırma sonuçlarına göre, İSO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142.8 milyar TL oldu. Şirketlerin toplam borçları yüzde 23 artarak 499.6 milyar liraya ulaştı. Geçen yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi. İSO 500'ün istihdamı yüzde 2.9 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki yükseliş oranı da yüzde 14.4 oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 110'a inerken, halka açık kuruluş sayısı 67 ile yatay seyrini korudu.

LİDER YİNE TÜPRAŞ OLDU
2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. Sıralamada ikinciliği 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv, üçüncülüğü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault ve dördüncüğü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv aldı.

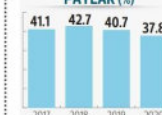
ENFLASYON VURGUSU
İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, "İSO 500'te sonuçlar, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koydu. Enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzluklar ile ithal hammadde fiyatlarındaki artış, **sanayinin** üzerinde giderek daha fazla baskı yaratıyor. Herkes için öngörülemezlik ve istikrarsızlık olan enflasyon ile mücadeleyi mutlaka kazanmalıyız. Enflasyonun olduğu ortamda yatırım yapılmaz. Geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istahı fiiliyata dönmedi" diye konuştu.

**TEKNOLOJİ
YOĞUNLUĞUNA
GÖRE OLUSAN KATMA
DEĞER DAĞILIMI (%) 2020**

Grafik: Ümit ATALAY

**TÜRKİYE TOPLAM
İHRACATI İÇİNDEKİ
PAYLAR (%)**

YÜZDE 12.8 DÜŞÜ

İSO 500'ün ihracatı da yüzde 12.8 oranında gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. 2020 yılında İSO 500 Türkiye ihracatının 37.8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39.2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020 yılında da 465 oldu.

EN FAZLA İHRACAT YAPAN İLK 3 KURULUŞ (BİN \$)

1. Ford Otomotiv 4.944.686
2. Toyota Otomotiv 3.622.149
3. Oyak-Renault 3.046.956

EN FAZLA KÂR EDEN İLK ÜÇ KURULUŞ (DÖNEM KARI V.Ö.)

1. İskenderun Demir ve Çelik 5.774.499.795 TL
2. Türkiye Şişe Cam 3.390.206.352 TL
3. Aselesan 3.947.819.936 TL

110
Yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı

% 2.9
Çalışan sayısındaki değişim (2019-2020)

% 14.4
Maaşlardaki değişim (2019-2020)

67
Halka açık şirket sayısı (2019'da 66)

% 39.2
İSO 500'ün sanayi ihracatındaki payı

465
İhracat yapan şirket sayısı

716.962
Çalışan kişi sayısı

KRONİK SORUN

İSO 500'te faaliyet kârı yüzde 55, istihdam yüzde 3 ve Ar-Ge harcamaları da yüzde 5 artış gösterdi. Özkaynaklardaki artış umut verirken, Bahçıvan'a göre mevcut borç-özkaynak dengesi ise çözülmesi gereken kronik sorun olmayı sürdürdü. Duran varlıkların toplam aktifler içindeki payı da 2.8 puan azalarak yüzde 36.3'e geriledi. Devreden KDV yükü, yüzde 14.3 artışla İSO 500'ün toplam mali borçlarının yüzde 2.51 düzeyine ulaştı. Toplam borçların payı yüzde 68.4 ve özkaynakların payı yüzde 31.6 ile aynı kaldı.

YABANCI AZALIYOR

İSO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020 yılında 110'a indi. Bu gelişme, 2009 yılından sonra İSO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi. İSO Başkanı **Erdal Bahçıvan**, "Yabancı sermayeli şirket sayısındaki düşüşü önemsemek lazım. Sermaye kütüğü çeken bir ülkenin nitelikli yatırım ve para getirerek yabancı firmalara ihtiyacı var. Ama her geçen sene bu sayı azalması konusunu hafife almamak lazım. Global ölçekli bir rekabet ortamında güçlü ortaklıklara, onların pazarlarından, pazarlama gücünden faydalanmaya ihtiyacımız var. Otomotivdeki başarı bunun en büyük örneği. Otomotivdeki örnekleri çeşitlendirmek bu konuyu zorlamak lazım" ifadelerini kullandı.

FİNANSMAN GİDERLERİ % 39.2 ARTTI

Erdal Bahçıvan, "2020 yılında salgın ile oluşan finansal koşullar içinde Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında İSO 500'ün finansman giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükseldi" dedi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 50 SANAYİ KURULUŞU (TL)

2020	2019	KURULUŞ	ÜRETİMDEN NET SATIŞ	2020	2019	KURULUŞ	ÜRETİMDEN NET SATIŞ
1	1	TÜPRAŞ	58.592.905.460	18	-	Türkiye Şişe ve Cam	10.027.870.061
2	2	Ford	45.223.467.516	19	-	Gram Altın Paz.	9.812.913.573
3	4	Oyak-Renault	31.241.977.176	20	23	Vestel	9.764.034.809
4	3	Toyota	30.812.443.512	21	19	EUAS	9.096.866.456
5	9	-----	-----	22	21	Vestel Elektronik	8.782.534.593
6	5	Star Rafineri	24.030.141.769	23	17	PETKİM	8.732.370.052
7	6	Arçelik	21.802.646.702	24	38	Eti Bakır	7.410.202.773
8	7	TOFAS	20.718.883.453	25	26	KARDEMİR D.C.	7.302.244.812
9	10	Ereğli Demir ve Ç.	16.976.379.559	26	25	Unilever	7.295.482.773
10	8	İskenderun D. ve Ç.	16.909.929.603	27	22	Aygaz	7.022.363.780
11	11	Aselesan	13.236.811.864	28	27	Borçelik	6.809.491.293
12	16	İçdaş Çelik Enerji	12.650.031.791	29	30	Yıldız Entegre	6.656.687.252
13	13	Çokaklı Metalurji	12.175.373.073	30	28	Er-Bakır	6.482.664.540
14	12	Hyundai	11.898.882.338	31	18	TUSAS	6.390.271.195
15	14	Mercedes-Benz	11.256.666.375	32	29	Sarkıuşan	6.317.837.136
16	24	Tosçelik	10.225.909.161	33	34	Enerjisa Üretim	6.061.108.208
17	20	BŞH Ev Aletleri	10.088.239.812	34	31	Bosch San.	5.714.209.104
18	32	Eren Enerji	5.683.442.469	35	32	Eti Gıda	5.437.168.514
19	33	Etis Gıda	5.437.168.514	36	33	Türk Traktor	5.326.618.681
20	34	Sasa Polyester	5.077.661.832	37	36	Hayat Kimya	5.013.166.999
21	38	Yücel Boru	5.009.196.068	38	38	Assan Alüminyum	4.869.819.788
22	40	Assan Alüminyum	4.869.819.788	39	39	Eti Maden Is.	4.798.324.128
23	41	Baştaç Metalurji	4.599.355.216	40	42	Türkiye Petrolleri	4.545.960.084
24	42	Diler Demir Ç.	4.535.131.460	41	35	Diler Demir Ç.	4.470.172.502
25	44	Kastamonu Entegre	4.436.541.356	42	36	İzmir Demir Ç.	4.290.923.397
26	45	Konya Seker	4.158.855.136	43	47	AKSA Akrilik	4.158.855.136

İSO pandemi yılında sanayinin devlerini açıkladı

İSO'nun 'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre, zirvede 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ yer alırken, onu Ford Otomotiv ve Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları izledi.

EKONOMİ SERVİSİ

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) sanayinin devlerini açıkladı. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı.

Ancak bu büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı. Pandemi yılında İSO 500'ün ihracatı ise yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. İSO 500'ün ihracat performansı Türkiye'nin genel ve sanayi ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrışsa da yine de İSO 500, Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu.

İSO Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyonun yanı sıra ithal hammadde fiyatlarındaki yüksek artışın sanayici üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını; TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi.

'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasının 2020 yılı sonuçlarına göre; 2020 yılın-

da üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve dördüncü 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. oldu. Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2020 araştırmasının sonuçlarını açıklayan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, "İSO 500 Büyük'ün 2020 sonuçları, ekonomimizin sanayi gibi güçlü bir sacayağının olduğunu ortaya koyuyor. Ama bunun sürdürülebilir kılınması adına dünyanın sonuçlarını güncel

gelişmeler ve veriler ışığında da değerlendirmeliyiz.

Bu anlamda İSO-Markit işbirliği kapsamında açıklanan İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine baktığımızda, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dünya sanayi verilerinden negatif ayrıştığını görmekteyiz. Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerine baktığımızda, 55,8 olarak ölçülen Küresel İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro bölgesi PMI endeksi de 62,9'luk seviyesi ile 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor. Buna karşın Türkiye PMI endeksinin Nisan'da 50,4'lük seviyesiyle dünyadan

negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor. Dünya sanayisi, 2009 yılından bu yana en olumlu günlerini yaşarken, global kıyaslama yapabilme noktasında en değerli ve güvenilir marka olan ve imalat sektöründe 34 ekonomide ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke olduğumuzu göz ardı etmememiz gerekiyor. Bunun temel sebeplerine mutlaka inmeliyiz" diye konuştu.

Bu konuda enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzlukların en temel iki neden olduğunu vurgulayan Bahçivan, "Öte yandan yurt dışından gelen hammadde fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar sanayicimiz üzerinde giderek daha fazla baskı yaratmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturması bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Bu yıl sanayicimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur" dedi.

Bahçivan, "Biz sanayiciler olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyonun toplumlar için de, ekonomiler için de, sana-

yılar için de öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Onun için ne yapıp edip enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istahının fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz." ifadelerini sözlerini sürdürdü.

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan "Tüketici enflasyonu ile arındırıldığında 2020 yılında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı oldu. 2020 yılında görülen bu yavaşlamada COVID-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalması tabii ki etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmaya başlasa da, finansal dalgalanma, yükselen faizler ve salgında yükselen ikinci dalga iç satışları sınırladı" dedi. Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı.

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

■ **"TÜRKİYE'NİN 500 Büyük Sanayi Kuruluşu"** araştırmasının sonuçları açıklandı. TÜPRAŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede yine ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü sırada. // **3'TE**

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçıvan**, düzenlediği basın toplantısında, "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmaya göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi. Star Rafineri 24 milyar 30 milyon lirayla altıncı, Arçelik 21 milyar 803 milyon lirayla yedinci, Tofaş 20 milyar 719 milyon lirayla sekizinci, Ereğli Demir ve Çelik 16 milyar 976 milyon lirayla dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16 milyar 910 milyon lirayla onuncu sırada yer aldı. ■ **FIRAT DEMİR**

Sanayisizleşmenin neresindeyiz ya da ISO 500

Her yıl Mayıs ayında açıklanan **İstanbul Sanayi Adası** 500 listesi, Türkiye'nin ne kadar ilerlediği ve teknoloji alanında **sanayileşmeyeceğini** adeta gösteriyor.

Gümrük Birliği yoluyla doğrudan ve dolaylı olarak "Açık Pazar" haline getirilen Türkiye'nin artık yapabileceği bir şey yok.

Acaba AB Gümrük Birliğine girdiğimiz için Türkiye'ye gelmiş doğrudan bir yatırım var mı diye listeye baktım, yok.

Bugün yabancı yatırımcı derken aslında, hisse senedi, tahvil ve mevduat işlemleri yapan finansal yatırımcılar kastediliyor.

Yıl 1985, Özal iktidarda ve onun fikir, inanç ve teşebbüs özgürlüğünü vurgulayan fikirleriyle büyülenmiş durumdayız.

Prof. Uğur Korum bize **Sanayi** iktisadi dersi veriyor.

Merhum Korum, doğrudan yabancı yatırımların gelmesi isteniyorsa gümrük duvarlarını yükseltmek şart diyor; biz, üç özgürlüğe inanırlar, rekabeti öldüren, tekelleşmeye sebebiyet veren, tüketicileri sömüren yüksek gümrük duvarlarına itiraz ediyoruz.

Bize istatistik dersi veren Rahmetli Hoca çok muzipti, ben de sizin gibi öğrenciyim, öğrenmek için öğrenmeye çalışıyorum; dersi derinlikli bir şekilde çalışınca bu konuları öğrendim dedi ve okuduğu kaynaklarla ilgili bilgi verdi.

Zaman onu haklı çıkardı.

ISO 500 listesindeki yabancı sermayeli şirketlerin tamamı, Gümrük Birliği'nden önce, yüksek gümrük duvarlarının olduğu bir dönemde gelip Türkiye'ye yatırım yapmış.

Türkiye dünyanın açık pazarı haline geldiği için dileyen, ürettiği malı getirip satabiliyor; böyle bir imkan varken, ekonomisi doğru yönetilmeyen bir ülkede yatırım yaparak risk almak gerekli değil.

Bu dönemde tek bir büyük yatırım var: Star Rafinerisi. Azerbaycan devlet şirketi SOCAR'ın işbirliği olarak, yaklaşık olarak dört milyar dolara kurulmuştur. Ham petrol işleme kapasitesi de 10 milyon tondur. Tüpraş'ın 30 milyon ton olan ham petrol işleme kapasitesiyle birlikte, Türkiye'nin yurt dışı petrol ihtiyacı, neredeyse tamamen karşılanmış oldu.

Bu yatırımın da kökü esasen PETKİM'dir. Hatta PETKİM dolaylı olarak %18 oranında bu rafineriye ortaklar yani STAR bile tam yeni sayılmaz.

Madem PETKİM'in adını andık, devam edelim.

PETKİM VE SANAYİLEŞME

PETKİM'in küresel çapta çok büyük rakipleri var.

Plastik hammaddesi de üreten petrol zengin ülkelerde, birebir aynı ürünleri üretip rekabet etmek neredeyse mümkün değil. Bu yüzden zaman zaman "kıymet bazı gözetim", "damping" ve "gümrük vergisi" yoluyla, hükümet Petkim'i korumaya çalışıyor.

Buna rağmen rekabette zorlanıyor. Buna düşük kâr oranlarından anlıyoruz.

Petrokimya sermaye yoğun bir sektördür.

Ödemesiz dönemi olan ve vadesi 15 yıla uzanan krediler Türkiye'de yok fakat Avrupa'da var. İlaveten Avrupa ülkeleri ar-ge desteği başlığı altında bu sektöre sübvansiyonlarla desteklemektedirler.

Bu yıl tedarik yollarındaki tıkanma ve diğer nedenlerle Petkim'in kar oranı nihayet yükseldi. Yetkiler, FAVÖK'ten bu yıl 430 milyon dolara çıkmasını bekliyor. Son üç aydaki fiyatlar yılsonuna kadar değişmezse, FAVÖK 600 milyon dolara bile çıkabilir.

Geçen yıl plastik hammaddede ithalatı 11,7 milyar dolardı. PETKİM, Türkiye plastik hammaddede ihtiyacının en çok %20'sini üretebiliyor. Büyük açık var.

Petkim'in üretimden satışları 8,7 milyar TL fakat cirou 12,1 milyar TL. Demek ki 3,4 milyar TL de ticaretten gelir elde etmiş. Yani Petkim de Türkiye'nin "açık pazar" olma olgusunu kazanca çevirmek için yatırım yerine ticarete yönelmiş.

Sanayicilerin çoğu, dağıtım kanallarından dışlanmamak ve rekabet tehlikelerinden korunmak için ürettikleri ürünlerin aynısını veya benzerlerini ihmal ediyor.

Petkim'i kim yönetir diye sorsanız, velde ki ben yöneteyim, muhtemelen aynı şeyleri yapardım, Türkiye ekonomisinin geçerli olgusu budur. Makul oranda kâr, şirketleri ayakta tutar.

STAR Rafinerisi sayesinde Petkim, üretim için çok ihtiyaç duyduğu kaliteli ve hesaplı NAFTA hammaddesine artık erişebiliyor; veriler ve şartlar, Petkim'in yakın zamanda yatırım yapma ihtimalini güçlendiriyor.

Sanayileşememe olgusunu irdelemeye devam edeceğiz.

*FAVÖK: Faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr.

MEHMET ALI
VERÇİN

Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşlarının belirlediği liste belli oldu. Zirvede yine Tüpraş var. Otomotiv **sanayileri** de ilk 4'te yer aldı.

Satış artışı yavaşladı kar artışı hızlandı

En büyük 500 **sanayi** kuruluşlarını açıklayan **ISO** listesinde zirve değişmedi. TÜPRAŞ, Ford Otosan, OYAK-Renault ve Toyota Otomotiv **Sanayi** listenin ilk sırasında yer aldı. Fakat pandemi etkisiyle satış artışları hız keserken, kârların da arttığı görüldü. Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay bir miktar azalmakla birlikte toplamda yüzde 50'ye yakın seviyelerini korudu.

Türkiye'nin en büyük 500 **sanayi** kuruluşları açıklandı. Listede ilk 10 büyük hemen hemen aynı kaldı fakat pandemi etkisiyle satış artışları yavaşladı. Kar artışlarının yükseldiği görülürken, büyüklerin kâra çalıştığı görüldü.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) açıkladığı devler listesinde üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı. Ancak bu büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı. Pandemi yılında **ISO 500**'ün ihracatı ise yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.

ISO 500'ün ihracat performansı Türkiye'nin genel ve **sanayi** ihracat performansından bir ölüme ayrırsa da yine de **ISO 500**, Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu. **ISO Başkanı Erdal Bahçevan**, enflasyonun yanı sıra ithal hammadde fiyatlarındaki yüksek artışın **sanayi** üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını; TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi. "Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu" araştırmasının 2020 yılı sonuçlarına göre; **ISO 500**'ün 2020 yılında üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TUP-

RAŞ (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. **Sıralamada ikinci** 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv **Sanayi** A.Ş. **Üçüncü** 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomotiv Fabrikaları A.Ş. **Dördüncü** de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv **Sanayi** Türkiye A.Ş. oldu.

Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşu-2020 araştırmasının sonuçlarını açıklayan **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçevan**, "ISO 500 Büyük'ün 2020 sonuçları, ekonomimizin **sanayi** gibi güçlü bir sacayağına olduğunu ortaya koyuyor. Ama bunun sürdürülebilir kılınması adına dünyanın sonuçlarını güncel gelişmeler ve veriler ışığında da değerlendirilmelidir. Bu anlamda **ISO**-Markit işbirliği kapsamında açıklanan İmalat **Sanayi** Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine baktığımızda, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dünya **sanayi** verilerinden negatif ayrıştığını görmekteyiz. Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerine baktığımızda, 55,8 olarak ölçülen Küresel İmalat **Sanayi** Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro bölgesi **PMI endeksi** de 62,9'luk seviyesi ile 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor" diye konuştu. **EKONOMİ SERVİSİ**

Erdal Bahçevan

KURULUŞLAR		ÜRETİMDEN SATIŞLAR (NET) (TL)	
		2020	2019
1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.	58.592.905.460	87.949.306.283
2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.	45.223.467.516	37.070.563.066
3	Oyak-Renault Otomotiv Fabrikaları A.Ş.	31.241.977.176	24.635.365.339
4	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.	30.812.443.512	25.850.659.907
5	Star Rafinerisi A.Ş.	24.030.141.769	20.831.490.442
6	Arçelik A.Ş.	21.802.646.702	18.618.318.252
7	TOFAŞ Türk Otomotiv Fabrikası A.Ş.	20.718.883.453	17.214.311.459
8	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları A.Ş.	16.976.379.559	14.146.073.159
9	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.	16.909.929.603	16.391.885.570
10	Aelsan Elektronik San. ve Tic. A.Ş.	13.236.811.864	12.591.587.725
11	İçdaş (Çelik Enerji) Tersane ve U.S.A.Ş.	12.650.031.791	9.803.127.248
12	Çolakoglu Metalurji A.Ş.	12.175.373.073	10.338.694.378
13	Hyundai Assan Otomotiv San. Tic. A.Ş.	11.898.882.338	10.903.560.018
14	Mercedes-Benz Türk A.Ş.	11.256.666.375	9.943.691.164
15	Tosçelik Profil ve Sac Endüstrisi A.Ş.	10.225.909.161	8.821.596.719
16	BSH Ev Aletleri San. ve Tic. A.Ş.	10.068.239.812	8.359.211.422
17	Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş.	10.027.870.061	-
18	Gram Altın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.	9.812.913.573	-
19	Vestel Beyaz Eya San. ve Tic. A.Ş.	9.764.034.809	6.973.646.070

FAALİYET KARLARI YÜZDE 55 YÜKSELDİ

ISO 500'ün ihracatı da pandemi etkisiyle yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. Araştırmanın temel göstergelerinden **ISO 500** Büyük'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kâr gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Benzer şekilde ölçülmeye başlandığı 2013'ten bu yana 2019 yılı haric süresel artış gösteren FAVÖK büyüklüğü, 2020 yılında yüzde 43,1 artışla 184,4 milyar TL'ye çıkarken, FAVÖK kârı oranı da 2,6 puan artışla yüzde 13,9'a yükseldi. Yine vergi öncesi dönem kâr ve zarar toplamı da yüzde 50,1 artarak 92,5 milyar TL oldu. **Sanayi** kuruluşlarının kârları 2020 yılında artış eğilimi gösterdi.

SON 4 YILIN EN DÜŞÜK REEL ARTIŞI

Türkiye'nin 500 Büyük **Sanayi** Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı. Büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında yavaşladı. Bahçevan "Tüketici enflasyonu ile amirdiğinde 2020 yılında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artış oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmaya başlasa da finansal dalgalanma ve faizler, ikinci dalga iç satışları sınırladı" dedi.

'BORÇ-ÖZKAYNAK DAĞILIMI HALA KRONİK'

Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, **ISO 500**'ün 2020 yılında toplam borçlanma yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Faaliyet kârı içindeki artışın desteğiyle öz kaynakları da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyütebildi. Bahçevan "Mevcut borç-özkaynak dağılımı **sanayicilerimiz** için mutlakla çözülmesi gereken kronik bir sorun. 2020 yılında toplam borçlanma payı yüzde 68,4 ve öz kaynakları payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı" dedi.

'DÜŞÜK FAİZ İSTEMEDİ YÜKSEK KURDAN ŞİKAYET ETTİ'

Finansman giderleri, **ISO 500**'ün kârlılığında belirleyici olmaya sürdü. **ISO** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçevan** "2020 yılında COVID-19 salgını ile oluşan finansal koşullar içinde Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında **ISO 500**'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışla 142,8 milyar TL'ye çıktı ve bu sayede finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye geriledi. Yabancı bu yöreli iyileşmeye rağmen, **sanayi** kuruluşları ana faaliyetlerinden elde ettikleri kârı halen oldukça önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmaya devam etti" diye konuştu.

ISO Başkanı Bahçivan, hammadde fiyatındaki yüksek artıştan şikayetçi

Sanayici enflasyondan dertli

TL'deki değer kaybı nedeniyle finansman yüklerinin arttığını söyleyen Bahçivan, "Asla yüksek enflasyonlu ortamda yaşamak istemiyoruz" dedi

Erdal Bahçivan

İstanbul Sanayi Odası

(ISO) Başkanı Erdal Bahçivan, enflasyonun yanı sıra ithal hammadde fiyatlarındaki yüksek artışın sanayici üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını; TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış

ve faizlerdeki dalgalanmalar nedeniyle finansman yüklerinin de önemli ölçüde arttığını söyledi.

UMUTLAR GÜÇLÜ DEĞİL

Bahçivan, bu yıl enflasyonun sanayiciler için önemli bir stres kaynağı olduğunu belirterek, "Enflasyonun sanayiler için öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Sanayici için en önemli temel unsur finansal istikrar finansal istikrarı bozduğumuz zaman bunun vücudun parça parça yayıldığını görüyoruz. Biz sanayiciler olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz.

2021'e girerken beklediğimiz umut verici tablo, 26 Mayıs itibarıyla güçlü değil" ifadelerini kullandı. Hakkı ALAKAVUK/

KORKUSUZ

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu yine TÜPRAŞ

İSTANBUL Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bağcıvan**, İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı. Araştırmanın zirvesinde TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla 2., Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla 3. oldu.

SANAYİNİN EN BÜYÜĞÜ TÜPRAŞ

■ **İSTANBUL Sanayi Odası**'nin "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu. Ford Otomotiv 45,2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31,2 milyar lirayla üçüncü sırada yer aldı. ■04

SANAYİNİN EN BÜYÜĞÜ TÜPRAŞ

İSTANBUL SANAYİ ODASI'NIN "TÜRKİYE'NİN 500 BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU 2020 ARAŞTIRMASI"NA GÖRE, TÜPRAŞ, ÜRETİMDEN SATIŞLARDA 58,6 MİLYAR LİRAYLA EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU OLDU. FORD OTOMOTİV 45,2 MİLYAR LİRAYLA İKİNCİ, OYAK-RENAULT OTOMOBİL FABRİKALARI İSE 31,2 MİLYAR LİRAYLA ÜÇÜNCÜ SIRADA YER ALDI.

İSTANBUL Sanayi

Odası'nın (İSO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45,2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31,2 milyar lirayla üçüncü oldu.

Listede Oyak-Renault'yu 30,8 milyar lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi. Star Rafineri 24 milyar lirayla altıncı, Arçelik 21,8 milyar lirayla yedinci, Tofaş 20,7 milyar lirayla sekizinci, Ereğli Demir ve Çelik 17 milyar lirayla dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16,9 milyar li-

rayla onuncu sırada yer aldı.

İHRACATLARI YÜZDE 12,8 GERİLEDİ

Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de önceki yıla göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Büyüme per-

formansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlarla karşılaştırıldığında yavaşladı. İSO 500'ün ihracatı ise yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. En büyük 500 şirket, geçen yıl Türkiye ihracatının 37,8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39,2'sini gerçekleştirdi.

FAALİYET KÂRI YÜZDE 55, BORÇLAR YÜZDE 23 ARTTI

■ İSO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı, bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârlı-

lığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e çıktı. Finansman giderleri, İSO 500'ün kârlılığında belirleyici olmayı sürdürdü. Finansman giderleri

yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar liraya yükseldi. İSO 500'ün 2020'de toplam borçları yüzde 23 artarak 499,6 milyar liraya ulaştı. İAA

HAMMADDE BASKISINA RAĞMEN

Pandemide
üretimle
büyüdüler

İstanbul Sanayi Odası'nın
"Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi
Kuruluşu 2020 Araştırması"na
göre üretimden satışlar yüzde 15.3
artarak 1 trilyon 179 milyar lira oldu

ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal
Bahçivan, enflasyon ve ithal
hammadde fiyatlarındaki artışın
sanayici üzerinde giderek daha fazla
baskı yarattığını dile getirdi

İstihdamda ilk 10

Şirket	Çalışan sayısı
Ford	12.517
Sofra Yemek	11.810
TUSAŞ	9.477
Türkiye Şişe ve Cam	8.914
Aselsan Elektronik	8.323
BSH Ev Aletleri	7.804
Bosch	7.507
Oyak-Renault	7.189
Mercedes-Benz Türk	7.000
TOFAŞ	6.719

İhracatta ilk 10

Şirket	İhracat (Bin \$)
Ford	4.944
Toyota Otomotiv	3.622
Oyak-Renault	3.046
Adını açıklamadı	-
TÜPRAŞ	1.799
Hyundai Assan	1.587
TOFAŞ	1.544
Adını açıklamadı	-
Adını açıklamadı	-
Adını açıklamadı	-

Kârlılıktaki ilk 10

Şirket	Dönem kârı (Milyon TL)
İskenderun	
Demir ve Çelik	5.774
Türkiye Şişe ve Cam	3.950
Aselsan Elektronik	3.947
Eti Bakır	3.791
Ereğli Demir ve Çelik	3.613
Ford	3.574
Adını açıklamadı	-
Adını açıklamadı	-
Eti Maden	2.737
Adını açıklamadı	-

Ar-Ge'ye
6.2 milyar TL

2020 yılında ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısının 271 olarak tespit edildiğini aktaran **Erdal Bahçivan**, "2020'de Ar-Ge harcamaları, anket verileri ile 6.2 milyar TL'dir ve 2019 yılına göre 4.9 oranında artış göstermiştir" dedi.

İstanbul Sanayi Oda-
sı'nın (ISO) "Tür-
kiye'nin 500 Büyük
Sanayi Kuruluşu 2020
Araştırması'nın sonuçları
açıklandı. ISO 500, 2019
yılında 1 trilyon 22 milyar
lira olan üretimden satış-
larını 2020 yılında yüzde
15.3 oranında artırarak 1 trilyon
179 milyar liraya yükseltti.

ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2020 yılında dünyada etkisini gösteren Covid-19 salgınının dünyanın tüm ekonomileri üzerinde olumsuz bir etki yarattığını söyledi. Enflasyon ve ithal hammadde fiyatlarındaki artışın sanayici üzerinde giderek daha fazla baskı yarattığını dile getiren Bahçivan, "Enflasyonun sanayiler için öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istahının fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz" dedi.

Faaliyet kârı arttı

Bahçivan, "ISO 500'de üretimden satışlar 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar liradan 1 trilyon 179 milyar liraya yükselerek yüzde 15.3 oranında arttı. 2018'deki yüzde 34.5 ve 2019'daki yüzde 16.4'lük artışlar ile karşılaştığımızda üretimden satışlarda büyüme performansı yavaşlamıştır" diye konuştu. ISO 500'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârının bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak

142.8 milyar liraya çıktığını kaydeden Bahçivan, "FAVÖK büyüklüğü 2020'de yüzde 43.1 artışla 184.4 milyar liraya çıktı. Yine vergi öncesi dönem kâr ve zarar toplamı da yüzde 50.1 artarak 92.5 milyar lira oldu. Sanayi kuruluşlarının kârları 2020'de artış eğilimi gösterdi" dedi. ISO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârları 237.9 milyar lira iken, gider ve zararları 194.4 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, ISO 500'ün 43.4 milyar liralık üretim faaliyeti dışı net gelir elde etti. 2020 yılında ISO 500'ün finansman giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükseldi.

'Umut verici'

ISO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 oranında arttı. Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışın desteğiyle öz kaynaklarını da yüzde 23.2 gibi bir oranda büyütebildi. Bahçivan "Bu durum, borçların özkaynaklara göre çok daha hızlı arttığı geçmiş iki yılla kıyaslandığında umut verici görünüyor. Buna rağmen mevcut borç-özkaynak dağılımı sanayicilerimiz için mutlaka çözülmesi gereken kronik bir sorun. 2020'de ise toplam borçların payı yüzde 68.4 ve özkaynakların payı yüzde 31.6 ile aynı kaldı" dedi. 2020'de istihdam yüzde 2.9 artarken, ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 14.4 artış oldu.

Aylin Rana Aydın

Erdal Bahçivan

ISO 500'DE İLK 50

Sıra	Şirket	Satışlar (Milyar TL)
1	TÜPRAŞ	58.592
2	Ford	45.223
3	Oyak-Renault	31.241
4	Toyota Otomotiv	30.812
5	Adını açıklamadı	-
6	Star Rafineri	24.030
7	Arçelik	21.802
8	TOFAŞ	20.718
9	Ereğli Demir ve Çelik	16.976
10	İskenderun Demir ve Çelik	16.909
11	Aselsan Elektronik	13.236
12	İçdaş Çelik	12.650
13	Çolakoglu Metalurji	12.175
14	Hyundai Assan	11.898
15	Mercedes-Benz Türk	11.256
16	Tosçelik	10.225
17	BSH Ev Aletleri	10.088
18	Türkiye Şişe ve Cam	10.027
19	Gram Altın Pazarlama	9.812
20	Vestel Beyaz Eşya	9.764
21	EUAŞ Elektrik	9.096
22	Vestel Elektronik	8.782
23	PETKİM	8.732
24	Eti Bakır	7.410
25	KARDEMİR	7.302
26	Unilever	7.295
27	Aygaz	7.022
28	Borçelik	6.809
29	Yıldız Entegre	6.656
30	Er-Bakır Elektrolitik	6.482
31	TUSAŞ	6.390
32	Sarkuysan Elektrolitik	6.317
33	Enerjisa Enerji	6.061
34	Bosch	5.714
35	Eren Enerji	5.683
36	Eti Gıda	5.437
37	Türk Traktör	5.326
38	Sasa Polyester	5.077
39	Hayat Kimya	5.013
40	Yücel Boru	5.009
41	Assan Alüminyum	4.869
42	Eti Maden	4.798
43	Baştuğ Metalurji	4.599
44	Türkiye Petrolleri A.O.	4.545
45	Diler Demir Çelik	4.535
46	Kastamonu Entegre	4.470
47	İzmir Demir Çelik	4.436
48	Konya Şeker	4.290
49	Adını açıklamadı	-
50	AKSA Akrilik	4.158

Birinci değişmedi

2020'de 58.5 milyar lira üretimden satışları ile yine Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ) birinci oldu. Ford 45.2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault ise 31.2 milyar lira ile üçüncü sırada yer aldı.

İhracat geriledi

Erdal Bahçivan, "Tüketici enflasyonu ile arındırıldığında 2020 yılında üretimden satışlar reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artışı oldu. 2020 yılında görülen bu yavaşlamada Covid-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalması tabii ki etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmaya başlasa da, finansal dalgalanma, yükselen faizler ve salgında yükselen ikinci dalga iç satışları sınırladı" dedi. ISO 500'ün ihracatı da yüzde 12.8 oranında gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. ISO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020 yılında 110'a indi.

SANAYİNİN DEVLERİNDEN TRİLYONLUK SATIŞ

İstanbul Sanayi Odası (ISO) tarafından açıklanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu' araştırmasına göre; 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de yüzde 15.3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Tüpraş, yine Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu.

GÜLTEN
UGURLU

Pandemi koşullarına rağmen Türkiye, yüzde 1.8 ile Çin'den sonra dünyada 2020'yi büyüme ile kapatan ikinci ülke oldu. Sanayi sektörü de geçen yıl yüzde 2 büyüyerek güçlü bir performans gösterdi. Bu durum İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) dün açıkladığı 500 dev şirketin 2020'de 1 trilyon 179 milyar lira üretimden satış rakamına ulaşmasını sağlarken, Türkiye ekonomisinin büyümesinde sanayinin etkisinin giderek arttığını da gösteriyor.

KÂRLAR ARTTI

Araştırmanın temel unsurlarından olan 500 büyük şirketin esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı, bir önceki yıla göre yüzde 55 artarak 142.8 milyar lira oldu. Faaliyet kârlılığı oranı da 2.7 puan artarak yüzde 10.8'e çıktı. FAVÖK (faiz, amortisman ve vergi öncesi kâr) büyüklüğü, 2020'de yüzde 43.1 artışla 184.4 milyar liraya çıkarken, FAVÖK kârlılığı oranı da 2.6 puan yükselişe yüzde 13.9'a ulaştı. Sanayi kuruluşlarının kârları 2020'de artış eğilimi gösterdi.

ÜRETİM DIŞI GELİR

ISO 500'de kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi. Faaliyet kârlılığındaki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambiyo kârlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da kârlılığa pozitif katkı yaptı. ISO 500'ün diğer faaliyetlerden oluşan gelir ve kârları 237.9 milyar lira iken, gider ve zararları 194.4 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, ISO 500'ün 43.4 milyar liralık üretim faaliyeti dışı net gelir elde ettiği görüldü.

FİNANSMAN GİDERLERİ

Finansman giderleri, kârlılıkla belirleyici olmayı sürdürdü. TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü arttı. Finansman giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar liraya yükseldi. 500 büyüğün 2020'de toplam borçları yüzde 23 artarak 499.6 milyar liraya ulaştı. Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışın desteğiyle özkaynaklarını da yüzde 23.2 gibi benzer bir oranda büyütebildi.

BİRİNCİ DEĞİŞMEDİ

ISO 500 raporuna göre; 2020'de Tüpraş 58.6 milyar lira üretimden satışla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu olmayı sürdürürken; Ford Otomotiv 45.2 milyar lirayla ikinci,

Oyak-Renault ise 31.2 milyar lirayla üçüncü oldu. Toyota Otomotiv 30.8 milyar lira ile dördüncü sırada yer alırken, beşinci sıradaki şirket ise isminin açıklanmasını istemedi.

EN BÜYÜK 20 KURULUŞ

2020	2019	Kuruluş	Üretimden satışlar (Net/TL)
1	1	Tüpraş	58.592.905.460
2	2	Ford	45.223.467.516
3	4	Oyak-Renault	31.241.977.176
4	3	Toyota	30.812.443.512
5	9	-	-
6	5	Star Rafineri	24.030.141.769
7	6	Arçelik	21.802.646.702
8	7	Tofaş	20.718.883.453
9	10	Ereğli Demir ve Çelik	16.976.379.559
10	8	İskenderun Demir ve Çelik	16.909.929.603
11	11	Aselsan	13.236.811.864
12	16	İçdaş Çelik	12.650.031.791
13	13	Çolakoglu Metalurji	12.175.373.073
14	12	Hyundai Assan	11.898.882.338
15	14	Mercedes-Benz Türk	11.256.666.375
16	24	Tosçelik Profil	10.225.909.161
17	20	BSH Ev Aletleri	10.088.239.812
18	-	Türkiye Şişe ve Cam Fab.	10.027.870.061
19	-	Gram Altın Paz.	9.812.913.573
20	23	Vestel	9.764.034.809

TÜRKİYE ZAFER KAZANDI

ISO 500'ün toplam ihracatı yüzde 12.8 gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. ISO Başkanı

Erdal Bahçivan

Bahçivan, listede ihracat yapan firma sayısının 465'e yükseldiğini söyledi. Koronavirüs sürecini de değerlendiren Bahçivan, "Sanayicimiz pandemi koşulları, hammadde sıkıntısı gibi etkenlere rağmen üretimini hiç aksatmadı. Türkiye sanayide zafer kazanmıştır. Sağlık ve temizlik ürünleri ile başka temel ihtiyaç maddeleri konusunda tüketici hiç mağdur edilmedi. Sanayici süreci başarılı atlattı" diye konuştu.

RAKAMLARLA ISO 500

- ISO 500'ün devreden Katma Değer Vergisi (KDV) yükü yüzde 14.3 artarak 12.4 milyar lira oldu.
- ISO 500'ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı yüzde 39.2.
- Devlerin mali borçları yüzde 23 artış göstererek 499.6 milyar liraya yükseldi.
- ISO 500'ün araştırma geliştirme (Ar-Ge) harcaması yüzde 4.9 artarak 6.2 milyar lira oldu.
- İstihdam tüm olumsuz gelişmelere rağmen yüzde 2.9 artış gösterdi.
- Ödenen maaş ve ücretlerdeki artış oranı yüzde 14.4 oldu.
- Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 117'den 110'a indi.
- Halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yatay seyrini korudu.

VERGİSEL TEŞVİK TALEBİ

İHRACAT İÇİN

Ankara Sanayi Odası (ASO) Başkanı Nurettin Özdebir, sanayinin üretim gücünün korunabilmesi için vergisel teşviklere ihtiyaç duyulduğunu söyledi. Özdebir, "Pandemi sonrasında uygulamaya konulan destekler daha çok ekonominin talep tarafını canlı tutmak için yapıldı. Bu zor günlerde ülke ekonomisini ayakta tutan biz sanayicilerin üretime devam edebilmesi için ihracat teşvikleri ve selektif işletme kredilerinin süratle devreye girmesi gerekiyor" dedi.

Nurettin Özdebir

ARA MAL SIKINTISI

Son dönemde emtia, ara mal ve yarı mamul ürünlerde döviz bazındaki artışların sanayicinin üretim gücünü önemli ölçüde azalttığını belirten Nurettin Özdebir, üreticinin iç piyasada ara mal bulmakta güçlük çektiğini dile getirdi. Özdebir, bunları söyledi: "Özellikle ihracatta, bazı stratejik sektörlerde, hammadde ihracatına kısıtlamalar getirilerek daha ziyade nihai ürün ihracatına ağırlık verilmesi gerekiyor."

En büyük sanayi kuruluşu TÜPRAŞ

KDV reformunun hayata geçirilerek **sanayici** üzerindeki yükün kaldırılmasını isteyen Bahçivan, "Sanayi şirketlerimizin sermaye piyasalarına açılması oldukça önemli" dedi.

TÜRKİYE'NİN 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2020 yılı sonuçları açıklandı. Üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 2019'da olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. Ford Otomotiv 45.2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault ise 31.2 milyar lirayla üçüncü oldu. Listenin ilk 10 şirketi arasında Koç ve Oyak ağırlığı dikkat çekti. Geçen yıl üçüncü sırada bulunan Toyota, dördüncülüğe geriledi. Beşinci sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemedi.

423 FİRMA KAR ETTİ

500 büyük **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları 2020'de yüzde 15.3 artışla 1 trilyon 179 milyar liraya ulaştı. **ISO 500**'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği karı gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde

55 artarak 142.8 milyar TL oldu. Şirketlerin toplam borçları yüzde 23 artarak 499.6 milyar liraya ulaştı. Geçen yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi.

ISO 500'ün istihdamı yüzde 2.9 artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki yükseliş oranı da yüzde 14.4 oldu. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı geçen yıl 110'a inerken, halka açık kuruluş adedi 67 ile yatay seyrini korudu. **İstanbul Sanayi Odası**'nın (**İSO**) hazırladığı araştırmanın detaylarını açıklayan Başkan **Erdal Bahçivan**, "Enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız. Çünkü enflasyonun olduğu yerde öngörü olmaz, enflasyonun olduğu yerde uzun vadeli iş yapılmaz, kolay kolay yatırım yapılmaz. **Sanayi** kuruluşları kârların halen oldukça önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmaya devam etmiştir" dedi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK 500 ŞİRKETİNİN TOPLAM BORCU 2020'DE YÜZDE 23 ARTIŞLA 500 MİLYAR TL'YE ULAŞTI

SANAYİCİ PANDEMİDE DİP YAPTI

KARIN BÜYÜK
KISMI BORCA
HARCANDI

Salgının ilk yılı olan 2020'de **sanayi** devleri binde 6'lık reel büyüme ile dip yaptı. İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, 2021 için yüksek enflasyon ile hammadde fiyatlarındaki risklere dikkat çekti

SANAYİNİN İLK 25 DEVİ

Sıra	Şirket	Üretimden satışlar (Milyon TL)
1	TÜPRAŞ	58.592
2	Ford Otomotiv	45.223
3	Oyak-Renault	31.241
4	Toyota Otomotiv	30.812
5	- -	-
6	Star Rafineri	24.030
7	Arçelik	21.802
8	Tofaş	20.718
9	Ereğli Demir Çelik	16.976
10	İskenderun Demir Çelik	16.909
11	Aselsan	13.236
12	İçdaş Çelik	12.650
13	Çolakoğlu Metalurji	12.175
14	Hyundai Assan	11.898
15	Mercedes-Benz	11.256
16	Tosçelik	10.225
17	BSH	10.088
18	Türkiye Şişe ve Cam Fab.	10.027
19	Gram Altın Pazarlama	9.812
20	Vestel Beyaz Eşya	9.764
21	EUİAŞ Elektrik	9.096
22	Vestel Elektronik	8.782
23	PETKİM	8.732
24	Eti Bakır	7.410
25	Kardemir	7.302

Grafik: Aydın Gündüz

Global ekonomi ile birlikte Türkiye'nin ağır yara aldığı koronavirüs pandemisinin **sanayi** şirketlerine faturası, ağır borç yükü ile dipten büyüme oldu.

Mart 2020'den itibaren zaman zaman üretime ara vermek zorunda kalan ve karantinaların etkisi ile hem iç pazarda hem de ihracatta zorluklar yaşayan 500 **sanayi** dev, 2020 yılında üretimden satışlarda reel olarak binde 6 oranında büyüyerek son 4 yılın en dip seviyesini gördü. Bu dönemde borç yükü artan ve topladığı kârlarla borç kapatan 500 devin toplam mali borçları da yüzde 23'lük artışla 500 milyar TL'ye dayandı. Tüm şirketlerin zorlandığı 2020 yılında Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşu 58 milyar 592 milyon TL'lik üretimden satış rakamı ile yıllardır zirvede olmayan TÜPRAŞ oldu. TÜPRAŞ'ı 45 milyar 223 milyon TL ile Ford izlerken, Oyak Renault 31 milyar 241 milyon TL'lik satış ile bir basamak yükselerek üçüncülüğe adını yazdırdı.

Sayın Başkanı

dikkat çeken nokta şirketlerin kronik sorunu haline gelen borç yükü olurken, TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar şirketlerin finansman yükünü de artırdı.

KREDİ SANAYİ DİŞİNA GİTTİ

2020 yılında İSO 500'ün finansman giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükselirken, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışla 142.8 milyar TL'ye çıktı. Araştırmaya göre, finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 69.3'ten yüzde 62.2'ye gerilerken, bu göreceli iyileşmeye rağmen, şirketler kârlarının önemli bir bölümünü finansman giderlerine harcadı. 500 devin mali borçlarının yüzde 23 artışına işaret edilen araştırmada, 2020 yılında Türkiye'de yüzde 35'lerde seyreden kredi büyümesine dikkat çekilerek, geçen yıl başlatılan düşük faizli kredi kampanyalarında, kredilerin daha çok **sanayi** dışı sektörlerle yönlendirildiği vurgulandı.

HAMMADDE FİYATLARINDAN ENDİŞELİ SANAYİCİ YATIRIMDA FRENE BASTI

PANDEMİ sürecinde **sanayinin** aslında bir zafer kazandığına işaret eden İSO Başkanı **Erdal Bahçivan**, ekonomide dair önemli uyarılarda bulundu. "Arzu ettiğimiz nitelikli büyümeyi, bugünkü etkiler içinde kolay başaramayacağımızı söylemek istiyorum. 2021'e girerken beklediğimiz umut verici tablo 26 Mayıs itibarıyla güçlü değil" ifadelerini kullanan Bahçivan, yükselen ham-

Erdal Bahçivan

madde fiyatlarının büyük risk yarattığına işaret etti. Bahçivan, "Bu yıl **sanayi** cimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur. Biz **sanayiciler** olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyondan ve maliyetten kaynaklanan sorunlarla, uzun yıllar sonra tekrar bir yatırım istahının başladığı bir dönemde **sanayici** frene bastı" dedi.

Altın şirketleri dikkat çekti

BU yıl listenin sürprizleri arasında değerli metaller sektöründe faaliyet gösteren şirketler var. Geçen yıl listede 9'uncu sırada yer alan ve isminin açıklanmasını istemeyen şirket değerli metaller alanında faaliyet gösteriyor. Listeye 9.8 milyarlık üretimden satışlar ile giren ve İstanbul Altın Rafinerisi'nin bir şirketi olan Gram Altın Pazarlama da 19'uncu sırada. Bu yıl listede 21 şirket isminin açıklanmasını

istemedi. 73 şirket ise listeye yeni veya yeniden giriş yaptı. Geçen yıl 148'inci sırada yer alan Limak Çimento bu yıl 122'nci sırada yer aldı. Kısıtlamalar nedeniyle zorlu bir dönem geçiren alkolli içecek şirketleri de performans kaybetmiş durumda. Mey İçki 396'ncı sıradan 425'inci sıraya düşerken, Anadolu Efes 153'üncü sıradan 189'unculuğa, Türk Tuborg 189'unculuktan 195'inciğe geriledi.

İLK 10'DA KOÇ AĞIRLIĞI

LİSTEDE uzun yıllardır yer alan Koç Holding'e bağlı şirketler performanslarını korudu. Listenin ilk 10'unda gruba bağlı 4 şirket yer aldı. TÜPRAŞ'ın ilk sırada yer aldığı 2020 yılında Ford Otomotiv ikinci sırada, Arçelik 7'nci sırada, Tofaş da 8'inci sırada yer aldı.

İHRACAT GERİLEDİ İSTİHDAM ARTTI

ARAŞTIRMA verilerine göre, 2020 yılında kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükselirken, 500 şirketin istihdamı ise yüzde 2.9 oranında artış kaydederek 716 bin 962'ye çıktı. 2020 yılında İSO 500 listesinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı da düşüş trendine devam ederek 110'a indi. Küresel ticaret ve ihracatın da zorlu bir dönemi olan 2020'de **sanayi** şirketlerinin ihracatı yüzde 12.8'lik düşüşle 163 milyar dolara indi.

SANAYİNİN 500 500 DEĞİ BELLİ OLDU

■ **İSTANBUL Sanayi Odası'nın (İSO)** hazırladığı **Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın** 2020 yılı sonuçları açıklandı. Üretimden satışlara göre en büyük kuruluş 2019'da olduğu gibi **58 milyar 593 milyon lira** ile **TÜPRAŞ** oldu. **Ford Otomotiv 45.2 milyar lirayla** ikinci, **Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları** ise **31.2 milyar lirayla** üçüncü oldu. En büyük 500 **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2019'a göre yüzde 15.3 artarak **1 trilyon 179 milyar liraya** yükseldi. Geçen yıl yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükseldi.

EN BÜYÜK YİNE TÜPRAŞ

'Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu. İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı araştırmaya göre, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip etti. ● 04

TÜPRAŞ en büyük sanayi kuruluşu

ERDAL
BAHÇIVAN

“Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması”na göre TÜPRAŞ geçen yıl, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla Türkiye’nin en büyük sanayi kuruluşları sıralamasında zirvede yer aldı. Ford Otomotiv 45,2 milyar lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31,2 milyar lirayla üçüncü oldu.

● **STANBUL Sanayi Odasının (İSO)** hazırladığı “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması”na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ (TÜPRAŞ), üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla en büyük **sanayi** kuruluşu oldu. Araştırmaya göre, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault’yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi. Star Rafineri 24 milyar 30 milyon lirayla altıncı, Arçelik 21 milyar 803 milyon lirayla yedinci, Tofaş 20 milyar 719

milyon lirayla sekizinci, Ereğli Demir ve Çelik 16 milyar 976 milyon lirayla dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16 milyar 910 milyon lirayla onuncu sırada yer aldı. Araştırmaya göre, en büyük 500 **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları geçen yıl 2019’a göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Araştırmanın sonuçları İSO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** tarafından açıklandı.

İHRACATÇI SAYISI ARTTI

İlk 10’da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı. Türkiye’nin

500 büyük **sanayi** kuruluşunun üretimden satışları 2020’de önceki yıla göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Büyüme performansı, 2018’deki yüzde 34,5 ve 2019’daki yüzde 16,4’lük artışlarla karşılaştırıldığında yavaşladı. İSO 500’ün ihracatı yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.

Ihracat performansı Türkiye’nin genel ve **sanayi** ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrışsa da İSO 500 yine Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu. En büyük 500 şirket, geçen yıl Türkiye ihracatının 37,8’ini, **sanayi** sektörü ihracatının ise yüzde 39,2’sini gerçekleştirdi. 2000’li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020’de 465 oldu. AA

FAALİYET KÂRİ %55 ARTTI

Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50’sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay bir miktar azalmakla birlikte toplamda yüzde 50’ye yakın seviyelerini korudu. Araştırmanın temel göstergelerinden İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu’nun esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı, bir önceli yıla göre yüzde 55 artarak 142,8 milyar TL oldu. Faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8’e çıktı. Benzer şekilde ölçülmeye başlandığı 2013’ten bu yana 2019 yılı hariç sürekli artış gösteren FAVÖK büyüklüğü, 2020’de yüzde 43,1 artışla 184,4 milyar liraya çıktı.

ISO 500'DE TÜPRAŞ'IN BİRİNCİLİĞİ DEĞİŞMEDİ

Sanayinin devleri gücünü gösterdi

En büyük 500 sanayi kuruluşunun üretimden satışları, geçen yıl yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükselirken, esas faaliyet kârları bir önceki yıla göre yüzde 55, borçları da yüzde 23 artış gösterdi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) tarafından hazırlanan Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın 2020 yılı sonuçları İSO Başkanı Erdal Bahçivan tarafından açıklandı. Buna göre üretimden satışlara göre en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon TL ile TÜPRAŞ oldu. 45 milyar 223 milyon TL ile ikincilik sırasında Ford Otomotiv Sanayi AŞ yer alırken, 31 milyar 242 milyon TL'lik üretimden satışlarıyla Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları AŞ üçüncü oldu.

BÜYÜME HIZI YAVAŞLADI

Araştırmanın sonuçları salgın yılındaki ekonomik aktiviteye ilişkin detayları da ortaya koydu. Buna göre, İSO 500'de üretimden satışlar 2020'de; 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek, yüzde 15,3 arttı. 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlar ile karşılaştırıldığında büyüme performansının yavaşladığı görüldü. İSO 500'de geçen yıl kâr eden kuruluş sayısı 411'den 423'e yükselirken, Covid-19 salgını ile oluşan finansal şartlar içinde TL'deki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. İSO 500'ün finansman giderleri yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışla 142,8 milyar TL'ye çıkarken, faaliyet kârlılığı oranı da 2,7 puan artarak yüzde 10,8'e yükseldi.

KREDİLER SANAYİ DİŞİNA

İSO 500'ün toplam mali borçları 2020'de yüzde 23 artarak 406,3 milyar TL'den 499,6 milyara ulaştı. Firmalar faaliyet kârlılığındaki artışın desteğiyle öz kaynaklarını da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyütebildi. İSO Başkanı Erdal Bahçivan, geçen yıl Türkiye'de yüzde 35'lerde seyreden oldukça güçlü bir kredi büyümesi yaşanırken, İSO 500'ün mali borçlarındaki artışın yüzde 23'le sınırlı kalmasının, kredilerin daha çok sanayi dışı sektörlerle yöneldiğini gösterdiğini ifade etti.

ISO 500'ÜN İLK 10'UNDA KİMLER VAR

2020	2019	Kuruluş	Üretimden Satışlar (Milyon TL)
1	1	TÜPRAŞ	58.592
2	2	Ford Otomotiv	45.223
3	4	Oyak-Renault	31.241
4	3	Toyota Otomotiv	30.812
5	9	İsmi açıklanmadı	
6	5	Star Rafineri	24.030
7	6	Arçelik	21.802
8	7	TOFAŞ	20.718
9	10	Erdemir	16.976
10	8	İsdemir	16.909

Erdal Bahçivan

İSTİHDAMDA
YÜZDE 2,9
ARTIŞ
YAŞANDI

İSO 500'de halka açık kuruluşların sayısı 67 ile yatay seyrini korurken, 2020'de bütün olumsuz gelişmelere rağmen İSO 500'ün istihdamı yüzde 2,9 arttı. Maaş ve ücretlerdeki artış ise yüzde 14,4 oldu. İSO 500 ihracatı da 2020'de yüzde 12,8 geriledi.

Ekonomi lokomotifini sanayide, derin kriz!

Performansı en düşük 4. ülkeyiz

ISO Başkanı **Erdal Bahçivan**, ilk 500'e giren kuruluşların 2020'deki borçlarının yüzde 23 arttığını açıkladı. Bahçivan, "Sanayide Türkiye negatif ayrışıyor. Dünyada performansı en düşük dördüncü ülkeyiz. Bu muhakkak araştırılmalı" dedi. **Sayfa 5**

“Sanayide performansı en düşük 4. ülkeyiz”

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nu açıklayan İSO Başkanı Erdal Bahçivan hükümeti uyardı ve “Sanayide Türkiye negatif ayrışıyor. Dünyada performansı en düşük dördüncü ülkeyiz. Bu muhakkak araştırılmalı” dedi.

İSO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Bahçivan “2020 yılında toplam borçların payı yüzde 68,4 ve özkaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı” dedi.

İSO'nun Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması'na göre, TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58,6 milyar lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) 1968 yılından bu yana aralıksız gerçekleştirdiği Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının 2020 yılı sonuçları açıklandı.

Sıralamada ikinci 45 milyar 223 milyon TL ile Ford Otomotiv Sanayi A.Ş., üçüncü 31 milyar 242 milyon TL ile Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş. ve dördüncü de 30 milyar 812 milyon TL ile Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş. oldu.

Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2020 araştırmasının sonuçlarını açıklayan İSO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, “İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) verilerine baktığımızda, özellikle son birkaç aydır ülkemizin dünya sanayi verilerinden negatif ayrıştığını görmekteyiz. Açıklanan son Nisan 2021 PMI verilerine baktığımızda, 55,8 olarak ölçülen Küresel İmalat Sanayi Satınalma Yöneticileri Endeksi (PMI) son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro bölgesi PMI endeksi de 62,9'luk seviyesi ile 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza atıyor. Buna karşın Türkiye PMI endeksinin Nisan'da 50,4'lük seviyesiyle dünyadan negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor. Dünya sanayisi, 2009 yılından bu yana en olumlu günlerini yaşarken, global kıyaslama yapabilmeye noktasında en değerli ve güvenilir marka olan ve imalat sektöründe 34 ekonomide ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke olduğumuzu göz ardı etmememiz gerekiyor. Bunun temel sebeplerine mutlaka inmeliyiz” diye konuştu. Bu konuda enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzlukların en temel iki neden olduğunu vurgulayan Bahçivan, “Öte yandan yurt dışından gelen hammadde fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar sanayicimiz üzerinde giderek daha fazla baskı yaratmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturması bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Bu yıl sanayicimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur” dedi.

Bahçivan, enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılamayacağını söyledi. Borçlanma ile öz kaynakların dağılımını yansıtan kaynak yapısında, İSO 500'ün 2020 yılında toplam borçları yüzde 23 gibi yüksek bir oranda arttı. Firmalar, faaliyet kârlılığındaki artışın desteğiyle özkaynaklarını da yüzde 23,2 gibi benzer bir oranda büyütebildi. Bahçivan “2020 yılında ise toplam borçların payı yüzde 68,4 ve özkaynakların payı yüzde 31,6 ile aynı kaldı” dedi.

Birinci 500 Büyük Kuruluş Sıra No:		KURULUŞLAR		Üretimden Satışlar (Net) (TL)
2020	2019			
1	1	TÜPRAŞ-Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.		58.592.905.460
2	2	Ford Otomotiv Sanayi A.Ş.		45.223.467.516
3	4	Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları A.Ş.		31.241.977.176
4	3	Toyota Otomotiv Sanayi Türkiye A.Ş.		30.812.443.512
5	9	-		-
6	5	Star Rafineri A.Ş.		24.030.141.769
7	6	Arçelik A.Ş.		21.802.646.702
8	7	TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası A.Ş.		20.718.883.453
9	10	Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları T.A.Ş.		16.976.379.559
10	8	İskenderun Demir ve Çelik A.Ş.		16.909.929.603

İSO 500
ihracatı yüzde
12,8 geriledi

ARAŞTIRMAYA göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15,3 oranında arttı. İSO 500'ün ihracatı da yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu.

'En Büyük 500 Kuruluş'a otomotivciler damga vurdu

Pandemiye rağmen yatırıma ara vermeyen ve üretip satarak yüzde 15 büyüyen Türkiye'nin 500 dev **sanayi** şirketi, 2020'de faaliyet kârını yüzde 55, istihdamını yüzde 3 artırdı. 2020'de de ilk 500'e otomotiv şirketleri damgalarını vurdu. Oyak-Renault, 31 milyar 242 milyon lira üretimden satışlarla üçüncü oldu. 30 milyar 812 milyon lirayla da Toyota Otomotiv dördüncü sırada yer aldı.

ONUR YILMAZ

Istanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"nın sonuçları açıklandı. **İSO Başkanı Erdal Bahçıvan** tarafından açıklanan araştırmaya göre, TÜPRAŞ üretiminden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu. Listede Oyak-Renault'yu 30 milyar 812 milyon lirayla Toyota takip ederken, beşinci sıradaki şirket, isminin açıklanmasını istemedi.

Star Rafineri 24 milyar 30 milyon lirayla altıncı, Ereğli Demir ve Çelik 16 milyar 976 milyon lirayla dokuzuncu, İskenderun Demir ve Çelik ise 16 milyar 910 milyon lirayla onuncu sırada yer aldı.

EKONOMİNİN GÜÇLÜ SACAYAĞI

İSO Başkanı Erdal Bahçıvan, ‘Türkiye’nin En Büyük 500 Sanayi Kuruluşu’ araştırmasının çarpıcı veriler ortaya koyduğunu belirtti. Bahçıvan, şunları söyledi: “2020 sonuçları, ekonomimizin **sanayi** gibi güçlü bir sacayağının olduğu ana işaret ediyor. Ama bunun sürdürülebilir kılınması adına dünün sonuçlarını güncel gelişmeler ve veriler ışığında da değerlendirmeliyiz. Bu anlamda İmalat **Sanayi** Satınalma Yöneticileri Endeksi (Purchasing Manager Index-PMI) verilerine baktığımızda son birkaç aydır ülkemizin dünyadan negatif ayrıştığını görmekteyiz. Nisan PMI verilerine baktığımızda 55.8 olarak ölçülen Küresel **PMI Endeksi**, son 11 yılın en yüksek seviyesine ulaşmış görünüyor. En büyük ihracat pazarımız olan Euro Bölgesi **PMI Endeksi** de 53.7 olarak ölçülmüş ve 2015

si de 62,9'la 24 yıllık veri geçmişinin rekoruna imza attı. Buna karşın Türkiye **PMI Endeksi**'nin nisanda 50,4'le dünyadan negatif ayrışmasını her kesimin dikkate alması gerekiyor. Dünya **sanayi**li, 2009'dan bu yana en olumlu günlerini yaşarken imalat sektöründe 34 ekonomi-de ölçülen PMI verilerinde performansı en düşük dördüncü ülke olduğumuzu göz ardı etmemek gerekiyor. Bunun temel sebeplerine mutlaka imneliz."

ENFLASYONLA MÜCADELEYİ KAZANMALIYIZ

Enflasyonda ve finansman piyasalarında tekrar başlayan olumsuzlukların önemle ele alınması gerektiğini vurgulayan Bahçıvan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Öte yandan yurt dışından gelen hammaddelerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar **sanayicimize** baskı yapmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve finansman ihtiyacı oluşturma bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Kuşkusuz, **sanayicimiz** açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur. Biz **sanayiciler** olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyonun toplumlar için de ekonomiler için de **sanayiler** için de öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Onun için ne yapip edip enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız. Şu muhakkak ki enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen yatırım istahnının fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz."

BÜYÜMEYE DEVAM EDİYORLAR

Dev **sanayi** kuruluşlarının üretimden satışlarına 2020'de 1 trilyon 22 milyar liradan 1 trilyon 179 milyar liraya yükselerek yüzde 15.3 oranında arttığına dikkat çekerek Bahçivan, şu ifadeleri kullandı: "İlk 500'ün büyüme performansı, 2018'de yakalanan yüzde 34.5 ve 2019'da elde edilen yüzde 16.4 artışla karşılaştırıldığında yavaşladı. Tüketici enfla-

yonuyla arındırıldığında 2020'de üretilen satışlar reel olarak sadece binde 6 artış gösterdi. Bu oran son dört yılın en düşük reel artış oldu. Yavaşlamasına Covid-19'a karşı uygulanan kısıtlamalar ve küresel pazarların bir süre kapalı kalmaları etkili oldu. Yılın ikinci yarısında talep toparlanmaya başlasa da finansal dalgalanma ve salgının ikinci dalgası iç satışları sınırladı."

Açıklamalardan öne çıkan diğer bölümler ise şöyle:

- **ISO 500**'de Ar-Ge harcaması yapan şirket adedi 271 olarak kayıtlara geçti.
- İlk 500'ün istihdamı yüzde 3 arttı.
- **ISO 500**'de yabancı sermaye paylı firma sayısı, 2020'de 110'a indi.

- **İSO 500**'de halka açık şirket adedi 67'yle yatay eğilim ortaya koydu.
- **İSO 500**'de yer alan şirketlerin bağlı olduğu odalar dikkate alındığında **sanayide** Anadolu ağırlığının arttığı gözlemlendi.

TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU YİNE TÜPRAŞ

İstanbul Sanayi Odası'nın hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"na göre, Türkiye Petrol Rafinerileri AŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla en büyük sanayi kuruluşu oldu.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, düzenlediği basın toplantısında, İSO'nun "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu" araştırmasının sonuçlarını açıkladı.

Araştırmanın zirvesinde TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla listede ilk sırayı alırken, Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyon lirayla ikinci, Oyak-Renault Otomobil Fabrikaları ise 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü oldu.

İHRACAT GERİLERKEN İHRACATÇI SAYISI ARTTI

Geçen yıl üçüncü sırada bulunan Toyota, 30 milyar 812 milyon lirayla dördüncü basamağa gerilerken, beşinci sıradaki şirket isminin açıklanmasını istemedi.

İlk 10'da bulunan diğer şirketler ise Star Rafineri, Arçelik, Tofaş, Ereğli Demir ve Çelik, İskenderun Demir ve Çelik olarak sıralandı. Türkiye'nin 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları 2020'de önceki yıla göre yüzde 15,3 artarak 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi.

Büyüme performansı, 2018'deki yüzde 34,5 ve 2019'daki yüzde 16,4'lük artışlarla karşılaştırıldığında yavaşladı. İSO 500'ün ihracatı yüzde 12,8 gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. İhracat performansı Türkiye'nin genel ve sanayi ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrışsa da İSO 500 yine

Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu.

En büyük 500 şirket, geçen yıl Türkiye ihracatının 37,8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39,2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020'de 465 oldu.

İSO 500 faize çalıştı

İSO 500'e göre 2019'a göre geliri geçen yıl yüzde 33.4 gerileyen TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58

milyar 593 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük **sanayi** kuruluşları sıralamasında zirvede yer aldı. Dev şirketin gelirleri salgın nedeniyle hem petrol fiyatlarında, hem de akaryakıtta olan talepte yaşanan düşüş nedeniyle yüzde 33.4 geriledi. 2020 yılında **İSO 500**'ün finansman yani faiz giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükseldi. Toplam mali borçları ise yüzde 23 oranında artarak 406.3 milyar TL'den 499.6 milyara ulaştı. ● 4'TE

Dev şirketler faize çalıştı

ISO 500'e göre 2019'a göre geliri geçen yıl yüzde 33.4 gerileyen TÜPRAŞ, üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşları sıralamasında zirvede yer aldı. ISO 500'ün faiz gideri ise 88.8 milyar liraya yükseldi

RECEP BAHAH / HABER ANALİZ

İstanbul Sanayi Odası'nun (ISO) hazırladığı "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020 Araştırması"na göre, TÜPRAŞ üretimden satışlarda 58 milyar 593 milyon lirayla bir kez daha Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşu oldu. Koç Grubu şirketlerinden TÜPRAŞ'ın 2019 yılı cirosu 87.9 milyar TL idi. Dev şirketin gelirleri salgın nedeniyle hem petrol fiyatlarında, hem de akaryakıtta olan talepte yaşanan düşüş nedeniyle yüzde 33.4 geriledi. Buna rağmen dev şirket ilk sıradaki yerini korudu.

Otomotiv sektörü iyi gidiyor

2019 yılında toplam 37 milyar lira geliri ikinci sırada yer alan yine bir Koç Grubu şirketi olan Ford Otomotiv, salgına rağmen geçen yıl gelirlerini 45.2 milyar liraya taşıyarak ikinci sıradaki yerini korudu. 2019 yılında 3. sırada yer alan Toyota Otomotiv ise geçen yıl yerini Oyak-Renault'a bıraktı. Oyak-Renault, 2019'da 24.6 milyar lira olan cirosunu 31.2 milyar liraya taşıdı. Toyota ise 31 milyar 60 milyon lirayla 4. sırada yer buldu. 2019'da listenin 9. sırasında yer alan ve isminin açıklanmasını istemeyen bir şirket ise bu yıl 5. sıraya yükseldi. Basın mensupları şirketin ismini öğrendi lakin yazamıyor! Geçen yılki listede Star Rafineri 6., Arçelik 7., TOFAŞ 8., Ereğli Demir ve Çelik 9., İskenderun Demir ve Çelik ise 10. sırada yer aldı. Türk savunma sanayinin dev şirketi Aselsan ise 13.2 milyar liralık geliriyle 2019'da olduğu gibi 2020'de 13. sırada yer aldı.

Gıda şirketleri sıçrama yaptı

Pandemi yılında bazı gıda şirketlerinin yüksek performansı listeye yansıdı. Pro Yem Sanayi, 112. sıradan 91. sıraya; Bunge Gıda, 87. sıradan 80. sıraya; Abaloğlu Yağ, 128. sıradan 85'e; Oba Makarna, 117. sıradan 86'ya; Çaykur, 78. sıradan 74'e yükseldi. Buna karşılık Süttaş, 57. sıradan 67'ye; Banvit, 58. sıradan 65'e geriledi.

Hammaddede fiyatlar sanayiciyi zorluyor

ISO Odakule'de Fazıl Zübü Meclis Salonu'nda düzenlenen basın toplantısında verileri açıklayan ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan, yaptığı değerlendirmede, enflasyonda ve finansman piyasalarında olumsuzlukların baş gösterdiğine işaret ederek, şunları söyledi: "Yurt dışından gelen hammaddelerin fiyatlarında yaşanan yüksek boyutlu artışlar sanayicimizi üzerinde

giderek daha fazla baskı yaratmaktadır. Bu artışlar, ilave bir işletme sermayesi ve buna bağlı bir finansman ihtiyacı oluşturması bakımından önümüzdeki günler için çok ciddi bir stres kaynağı olacaktır. Bu yıl sanayicimiz açısından bir başka önemli stres kaynağı da enflasyondur. Biz sanayiciler olarak asla ve asla yüksek enflasyonlu bir ortamda yaşamak istemiyoruz. Enflasyonun toplamı için de, ekonomiler için de, sanayiler için de öngörülemezlik, istikrarsızlık olduğuna inanıyoruz. Onun için ne yapıp edip enflasyon mücadelesi

me performansı, 2018'deki yüzde 34.5 ve 2019'daki yüzde

Dev şirketler yine faize çalıştı

ISO 500'ün kârlılık verilerine göre, faaliyet kârlılığında ki iyileşmenin yanı sıra özellikle net kambiyo (döviz) kârlarının etkisiyle üretim faaliyeti dışı gelirlerdeki artış da kârlılığa pozitif katkı yaptı. ISO 500'ün diğer faaliyetlerinden oluşan gelir ve kârları 237.9 milyar lira iken, gider ve zararları 194.4 milyar lira olarak gerçekleşti. Bu iki rakam arasındaki fark alındığında, ISO 500'ün 43.4 milyar liralık üretim faaliyeti dışı net gelir elde etti. Finansman giderleri, ISO 500'ün kârlılığında belirleyici olmayı sürdürdü. ISO Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan "2020 yılında Covid-19 salgını ile oluşan finansal koşullar için-

de Türk lirasındaki değer kaybı, enflasyondaki artış ve faiz oranlarındaki dalgalanmalar sonucunda bir önceki yıla göre finansman yükü önemli ölçüde arttı. 2020 yılında ISO 500'ün finansman yani faiz giderleri yüzde 39.2 artışla 88.8 milyar TL'ye yükseldi. Bununla birlikte, faaliyet kârı yüzde 55'lik artışla 142.8 milyar TL'ye çıktı ve bu sayede finansman giderlerinin faaliyet kârına oranı yüzde 69.3'ten yüzde 62.2'ye geriledi. Yaşanan bu görece iyileşmeye rağmen, sanayi kuruluşları ana faaliyetlerinden elde ettikleri kârların halen oldukça önemli bir bölümünü faiz giderlerine ayırmaya devam etti" diye konuştu.

sini mutlaka kazanmalıyız. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istahının fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz."

Net büyüme sıfıra yakın!

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun üretimden satışları 2020 yılında 1 trilyon 22 milyar TL'den 1 trilyon 179 milyar TL'ye yükselerek yüzde 15.3 oranında arttı. Büyü-

tları sınırlandı" dedi.

Devlerin ihracatı düştü!

ISO 500'ün ihracatı da yüzde 12.8 oranında gerileyerek 64.1 milyar dolar oldu. ISO 500'ün ihracat performansı Türkiye'nin genel ve sanayi ihracat performansından bir ölçüde olumsuz ayrışsa da yine de ISO 500, Türkiye ihracatı içindeki ağırlığını korudu. 2020 yılında ISO 500 Türkiye ihracatının 37.8'ini, sanayi sektörü ihracatının ise yüzde 39.2'sini gerçekleştirdi. 2000'li yılların ortalarından itibaren 460 bandında seyreden ihracat yapan kuruluşların sayısı 2020 yılında da 465 oldu.

Faaliyet kârı yüzde 55 arttı

Araştırmaya göre, sıralamanın ilk 50'sini oluşturan kuruluşların toplam üretimden satışlar içinden aldığı pay bir miktar azalmakla birlikte toplamda yüzde 50'ye yakın seviyelerini korudu. Araştırmanın temel göstergelerinden ISO 500 Büyük'ün esas faaliyetlerinden elde ettiği kârı gösteren faaliyet kârı bir önceki yıla göre yüzde 55 oranında artarak 142.8 milyar TL oldu.

Yabancı kuruluş sayısı azalıyor

ISO 500'de Ar-Ge harcaması yapan kuruluş sayısı 2013 yılından itibaren kademeli

Toplam borçları 500 milyar liraya yaklaştı

ISO 500'ün toplam mali borçları 2020 yılında yüzde 23 oranında artarak 406.3 milyar TL'den 499.6 milyara ulaştı. Borçların vadelerine göre gelişiminde ise kısa vadeli mali borçlar yüzde 22.4'lük artışla 168.3 milyar TL'den 206 milyar TL'ye yükselirken, uzun vadeli mali borçlar ise yüzde 23.3 oranında artarak 238 milyar TL'den 293.5 milyar TL'ye çıktı.

olarak artıyor. Bir önceki yıl yaşanan duraksamanın ardından 2020 yılında ISO 500'de Ar-Ge yapan kuruluş sayısı 271 oldu. ISO 500'ün istihdamı ise 2020 yılındaki tüm olumsuz gelişmelere rağmen yüzde 2.9 oranında artarken, ödenen maaş ve ücretlerdeki artış da yüzde 14.4 oldu. ISO 500'de yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı, 2020 yılında 110'a indi. Bu gelişme, 2009 yılından sonra ISO 500 içinde yer alan yabancı sermaye paylı kuruluş sayısında yaşanan kademeli gerilemenin devam ettiğini gösterdi.

**500 BÜYÜKTE
SALGINA
RAĞMEN
CİRO VE KÂR
ARTTI**

Çarklar kâra döndü

“Sanayi devlerinin geçen yıl üretimden net satışları 1.17 trilyon liraya ulaştı. Bu satışla esas faaliyet kârı yüzde 55 artışla 142.8 milyar liraya yükseldi. Sanayicilerin finansman maliyeti yükselse de kambiyo kârları yüzde 36 arttı. Ancak sanayici bu kâra sevinemedi. Çünkü salgın etkisiyle ihracat yüzde 12,8, özkaynakları yüzde 31,6'ya geriledi.

ISO Başkanı Erdal Bahçıvan, salgın, enflasyon ve faiz etkisiyle finansman yükünün yüzde 39,2 artışla 88,8 milyar liraya yükselttiğine işaret ederek, “Sanayi kuruluşları, karların halen oldukça önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmaya devam etti” dedi. Hammadde sıkıntısına işaret eden Bahçıvan, sunuları söyledi: “Yurt dışından gelen hammadde fiyatlarında yaşanan yüksek artışlar sanayicimiz üzerinde baskı yapıyor. Bu artışlar, önümüzdeki günler

için çok ciddi bir stres kaynağı olacak. Bir başka önemli stres kaynağı da enflasyon. Biz sanayiciler asla ve asla yüksek enflasyonlu ortamda yaşamak istemiyoruz. Onun için ne yapıp edip enflasyon mücadelesini mutlaka kazanmalıyız. Enflasyonun olduğu ortamda kolay kolay yatırım yapılmaz. Nitekim geçen yıl yatırım teşvik belgelerinde yaşanan yüksek oranlı artışa rağmen, yatırım istahının fiiliyata dönmediğini son dönemlerde net bir şekilde gözlemliyoruz.”

YATIRIMDA ENFLASYON VE HAMMADDE STRESİ

ISO 500'DE İLK 10

SİRKET	ÜRETİMDEN SATIŞ (MİLYON TL)
Tüpraş	58.593
Ford Otomotiv	45.223
Oyak-Renault	31.241
Toyota Otomotiv	30.812
Star Rafineri	24.030
Arcelik	21.802
Tofaş Otomotiv	20.781
Ereğli Demir çelik	16.976
İskenderun Demir çelik	16.909

YÜKSEK TEKNOLOJİ YERİNDE SAYDI

■ Zorlu salgın sürecinde firmaların likit varlıklara yönelmesi, duran varlık yatırımları sınırladı.
■ Devreden KDV yüzde 14,3 artışla 12,4 milyara çıkarken, kar eden kuruluş

411'den 423'e yükseldi.
■ Orta yüksek ve yüksek teknolojlili katma değer yüzde 30,4'ten yüzde 31,2'ye sınırlı yükseldi.
■ İstihdam yüzde 2,9, ödenen maaş ve ücretler

yüzde 14,4 arttı.
■ Yabancı sermaye paylı kuruluş sayısı 110'a inerken, halka açık kuruluşlar 67 ile yatay seyretti.
■ ISO 500'de Anadolu ağırlığı arttı. Sayısal düşüşe karşın en büyük pay 161 şirket ile yine ISO şirketlerine ait olsa da, bes yıl önce bu rakam 180'di.
■ İstanbul'u Ege Bölgesi 44, Ankara 37, Kocaeli 36, Gaziantep 29, Bursa 19 şirket ile izledi.

ÜRETİMDEN SATIŞ 1.1 TRİLYON TL

MİLYON TL	2019	2020	DEĞİŞİM (%)
Üretimden satış	1.021.869	1.178.601	15,3
Faaliyet kârı	92.113	142.805	55
Üretim faaliyeti dışı gelirler (net)	37.229	43.449	16,7

İstanbul Sanayi Odası'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu 2020" araştırma sonuçları açıklandı. Araştırmaya göre, koronavirüsün ilk açıklandığı ve salgınla mücadelenin başladığı 2020 yılında **sanayicilerin** üretimden satışları 1 trilyon 22 milyar liradan yüzde 15,3 artışla 1 trilyon 179 milyar liraya yükseldi. Bu büyüme performansı 2018'de yüzde 34,5 ve 2019'da yüzde 16,4 artışla karşılaştırıldığında yavaşlamaya işaret etti. Satışlardan esas faaliyet net kârı da yüzde 55 artışla 142.8 milyar liraya ulaştı. Zorlu dönemde **sanayicilerin** finansman maliyetleri artsa da kambiyo kârları (döviz kazançları) yüzde 36 artışla 13.9 milyardan 19.01 milyara çıktı. Karlılığa pozitif katkı yapan üretim faaliyeti dışı net gelirler de 43,4 milyar liraya ulaştı. Böylelikle finansman giderlerinin faaliyet karına oranı yüzde 69,3'ten yüzde 62,2'ye geriledi.

Hamide Hangül

KREDİLER SANAYİ DİŞINA GİTTİ

Salgın döneminde **ISO 500**'ün ihracatı da yüzde 12,8 oranında gerileyerek 64,1 milyar dolar oldu. Borçları yüzde 23 artışla 499,6 milyara ulaşan **ISO 500**, faaliyet kârı desteğiyle özkaynaklarını da yüzde 23,2 büyütebildi. Ancak 2015'de ilk kez yüzde 60'ların üstüne çıkan toplam borçların payı 2020'de yüzde 68,4'e ulaşırken, özkaynaklar yüzde 31,6'de kaldı. Vadelilerine göre kısa vadeli borçlar yüzde 22,4'lük artışla 206 milyar liraya, uzun vadelieler yüzde 23,3 artışla 293,5 milyar liraya ulaştı. ISO Başkanı Bahçıvan, bu tabloyu şöyle değerlendirdi: “Türkiye’de geçen yıl yüzde 35’lerde seyreden oldukça güçlü bir kredi büyümesi yaşanırken, **ISO 500**’ün mali borçlarındaki artışın yüzde 23’le sınırlı kalması, kredilerin daha çok **sanayi** dışı sektörlerle yöneldiğini gösteriyor.”

TÜPRAŞ ZİRVEYİ BIRAKMADI

Türkiye’nin 500 Büyük **Sanayi Kuruluşu** araştırmasına göre, 2020 yılında üretimden satışlarda en büyük kuruluş geçen yıl olduğu gibi 58 milyar 593 milyon lirayla **TÜPRAŞ** (Türkiye Petrol Rafinerileri A.Ş.) oldu. Ford Otomotiv 45 milyar 223 milyar lirayla ikinci, Oyak Renault 31 milyar 242 milyon lirayla üçüncü, Toyota Otomotiv **Sanayii** Türkiye 30 milyar 812 milyon lirayla dördüncü sırada geldi. ■ İSTANBUL